

ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ

Стратегија одрживог развоја општине Доњевац за период 2014. до 2023. године

Доњевац, децембар 2013. год.

Ова Стратегија је резултат ТИМСКОГ рада представника општине Дољевац и консултантске фирме „Агенција за консалтинг, мониторинг и менторинг“ из Лесковца.

У читавом процесу планирања примењиван је партиципативни приступ, у којем су локални актери узели активно учешће, дајући драгоцене смернице за овај стратешки документ.

Процес планирања започет је доношењем одговарајуће одлуке и решења:

Скупштина општине Дољевац, на седници одржаној 16.04.2013. године, донела је Одлуку о приступању изради Стратегије одрживог развоја општине Дољевац за период од 2014. – 2023. године.

Председник општине Дољевац је донео Решење о именовању Координационог и радних тимова за израду Стратегије одрживог развоја општине Дољевац за период 2014. – 2023. у следећем саставу:

Координациони тим:

За председника:

- Мр Милош Вукотић – заменик председника општине Дољевац

За чланове:

1. Гордана Цветковић, дипл.правник – начелник Општинске управе општине Дољевац
2. Јовица Пешић, дипл.оец. – начелник Одељења за привреду и финансије Општинске управе општине Дољевац,
3. Слађана Јовановић, дипл.правник – секретар Скупштине општине Дољевац
4. Властимир Анђелковић, дипл.оец. – начелник Одељења за општу управу и ванпривредне делатности Општинске управе општине Дољевац.

Радни тим за економски развој:

За председника:

- Јовица Пешић, дипл.оец. – начелник Одељења за привреду и финансије Општинске управе општине Дољевац

За чланове:

1. Милена Стевановић, дипл.оец.,
2. Братислав Китановић, дипл.хем. – професор у ОШ „Вук Караџић“ Дољевац,
3. Јасмина Пауновић, дипл.оец. – начелник Пореског одељења Општинске управе општине Дољевац,
4. Далибор Стаменковић дипл.оец. – заменик директора ЈП „Дирекција за изградњу општине Дољевац“.

Радни тим за друштвени развој:

За председника:

- Гордана Цветковић, дипл.правник – начелник Општинске управе општине Дољевац

За чланове:

1. Горан Илић, дипл. проф. Математике – директор ОШ „Вук Караџић“ Дољевац
2. Дејан Динић, директор „Press company“ доо Дољевац,
3. Срђан Марјановић, помоћник председника за развој инфраструктуре општине Дољевац
4. Др. Весна Митић – Златановић, директор Дома здравља Дољевац.

Радни тим за заштиту животне средине:

За председника:

- Властимир Анђелковић, дипл.оец. – начелник Одељења за општу управу и ванпривредне делатности Општинске управе општине Дољевац.

За чланове:

1. Срђан Станковић, дипл.инг. заштите од пожара - послови процене утицаја на животну средину, послови противпожарне заштите, заштите на раду и послови занатства, трговине, угоститељства и саобраћаја у општинској управи општине Дољевац,

2. Аца Тошић, грађевински техничар, запослен на пословима урбанизма у Општинској управи општине Доњевац,
3. Дејан Смиљковић, директор ЈКП „Доњевац“ Доњевац.
4. Милан Ђорђевић, дипл.инг. телекомуникација.

Координациони тим је имао задатак да прати процес израде Стратегије, односно да:

- дефинише пројектни задатак,
- разматра Стратегију по фазама припреме предложене од стране радних тимова и консултантске фирме,
- организује јавне расправе за израду нацрта стратегије
- достави нацрт стратегије на усвајање Скупштини општине Доњевац.

Задатак радних тимова састојао се да у сарадњи са представницима консултантске фирме изврши анализу постојећег стања и да предлоге мера и пројектних активности, коришћењем потенцијалних предности и шанси, отклањањем слабости и претњи у свим приоритетним областима развоја по областима за које су основани.

Преамбула

Концепт одрживог развоја подразумева развој којим се иде у сусрет потребама садашњости тако да се не угрожава могућност будућих генерација да задовоље своје сопствене потребе. Концепт одрживог развоја подразумева "стални економски раст, али такав који осим економске ефикасности и технолошког напретка, већег учешћа чистијих технологија и иновативности целог друштва и друштвено одговорног пословања, обезбеђује смањење сиромаштва, дугорочно боље коришћење ресурса, унапређење здравствених услова и квалитета живота и смањење нивоа загађења на ниво који могу да издрже чиниоци животне средине, спречавање будућих загађења и очување биодиверзитета" (нацрт Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије).

И стратешко планирање може се дефинисати на разне начине, али једноставно дефинисано, то је процес одређивања дугорочних циљева и идентификовања најбољег приступа за остваривање тих циљева. Стратегија је плански документ који пружа смернице за деловање у циљу развоја организације (у овом случају, општине Дољевац) током одређеног временског периода и утврђује усмерења, приоритете, акције и одговорности за имплементацију. Стратегија се заснива на начелима партнерства и транспарентности и усмерена је на остваривање резултата у друштвено-економском развоју у целини.

У складу са савременим европским и светским токовима, али и са постојећим законским оквирима, општина Дољевац предузима велике кораке у планирању сопственог развоја. Значајан помак у стратешком планирању је израда и усвајање низа стратешких докумената и то: Стратегије малих и средњих предузећа за период 2009. до 2013. године, Стратегије развоја туризма општине Дољевац за период 2012. до 2016. године, Стратегије развоја социјалне заштите у општини Дољевац за период од 2011. до 2015. године, Стратегије развоја спорта са локалним акционим планом на територији општине Дољевац за период 2012. до 2017. године, Стратегије за младе са локалним акционим планом на територији општине Дољевац за период 2012. до 2022. године. Поред тога, Општина је израдила и низ планско-урбанистичких докумената од којих је најбитнији Просторни план општине Дољевац.

Циљ израде Стратегије одрживог развоја општине Дољевац је дефинисање мисије и визије одрживог развоја општине Дољевац, коришћењем потенцијалних предности и шанси отклањањем слабости и претњи у свим приоритетним областима развоја, са посебним освртом на заштиту животне средине и културно-историјско наслеђе.

Кораци у имплементацији процеса израде Стратегије били су:

- ФОРМИРАЊЕ КООРДИНАЦИОНОГ ТИМА И РАДНИХ ТИМОВА ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ
- ДЕФИНИСАЊЕ СТРЕШКИХ ЦИЉЕВА
- ДЕФИНИСАЊЕ ПРИОРИТЕТА
- ДЕФИНИСАЊЕ МИСИЈЕ
- ДЕТАЉНА АНАЛИЗА СТАЊА У ОПШТИНИ
- ПРИСТУП ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ
- КОМПЛЕТИРАЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА
- УСВАЈАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ
- ЈАВНА РАСПРАВА
- ФОРМИРАЊЕ СИСТЕМА И ТИМА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија одрживог развоја Општине Дољевац усаглашена је са следећим републичким стратешким документима:

- Стратегијом одрживог развоја Републике Србије
- Стратегијом за смањење сиромаштва
- Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица
- Стратегијом малих и средњих предузећа и предузетништва у РС
- Стратегијом Србије за приступање ЕУ
- Националним програмом заштите животне средине
- Националном стратегијом управљања отпадом
- Стратегијом запошљавања
- Стратегијом привредног развоја
- Стратегијом развоја пољопривреде Србије
- Стратегијом развоја туризма
- Стратегијом реформе државне управе
- Стратегијом реформе система социјалне заштите
- Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом

И коначно, на својој седници од 18.12.2013. године, Скупштина општине Дољевац је усвојила Нацрт Стратегије, чиме је она постала и њен званични документ.

Пројектни тим

Стратегија одрживог развоја општине Доњевац за период од 2014. до 2023. године

Порука председника општине Доњевац:

У име општине Доњевац, најпре се желим захвалити свима који су учествовали у изради Стратегије одрживог развоја општине Доњевац за период 2014. до 2023. године.

Општина Доњевац је почетак реализације претходне Стратегије одрживог развоја (2009 године.), започела у кругу девастираних подручја, који су чиниле јединице локалних самоуправа чије је степен развијености испод 50% републичког просека. Реализацијом више од половине планираних пројектних активности, направили смо мали корак у степену развоја. Оно што је најбитније је, да смо у протеклом периоду направили институционалне и материјалне темеље за одрживи развој у наредном периоду, и то:

- Донета су најзначајнија планска акта: Просторни план општине, План генералне регулације Доњеваца и десетак нижих планских аката – Планова детаљне регулације и Урбанистичких пројеката,
- створени су предуслови за развој индустријске и радно-пословних зона,
- уређени су речни токови и канали који су годинама наносили штету становништву и привреди,
- изграђено је на десетине километара инфраструктуре (канализације, водовода и путева),
- створени су предуслови за решавање електроенергетских прилика на територији општине, односно за изградњу ТС 110/35/10KV,
- институционално су подржани инвеститори у области производње енергије из обновљивих извора,
- реализована је једна гринфилд инвестиција, а у току је реализација друге гринфилд инвестиције којом ће се до краја 2015. године упослити више од 1500 радника,
- изграђено је, дограђено, реконструисано, адаптирано и опремљено више јавних објеката (школских, здравствених, општинских),
- побољшана је техничка опремљеност ЈКП-а,
- побољшана је сарадња са околним општинама и градом Нишем и тиме је отпочено регионално решавање најважнијих локалних инфраструктурних проблема: отпада, водоснабдевања, канализације, отпадних вода...,
- остварена је сарадња са донаторским организацијама и остварени су контакти са европским општинама,
- успешно су реализовани бројни пројекти који су финансирани или суфинансирани од стране Републичких Министарстава, домаћих и страних донатора,
- усклађени су приходи и расходи буџетских средстава и редовно се измирују све доспеле обавезе

На постављеним основама и већ датим кључним смерницама будућег развоја, овом Стратегијом желимо наш „брод“ увести у мирну луку, која ће нашој и будућим генерацијама омогућити безбрижнији живот и рад.

Зато је и Мисија ове Стратегије:

„УЧИНИТИ ОПШТИНУ ДОЊЕВАЦ МЕСТОМ ИДЕАЛНИМ ЗА ИНВЕСТИРАЊЕ,
ЖИВОТ И РАД.“

Председник општине

Горан Јубић

САДРЖАЈ

ПРЕАМБУЛА

ПОРУКА ПРЕДСЕДНИКА

1.1.ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ.....	2
1.2. Административни и географски положај	2
1.3. Кратка историја Општине.....	5
1.4. Становништво.....	6
1.5. Локална самоуправа.....	6
1.6. Заштита културних и историјских вредности.....	7
2. ИНДИКАТОРИ.....	8
2.1. Економски развој.....	8
2.2. Друштвени развој.....	15
2.2.1. Становништво, образовање и квалитет живота.....	15
2.2.2. Социјална и здравствена заштита, спорт и култура.....	18
2.3. Заштита животне средине.....	20
3. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ.....	22
3.1. Тренутна ситуација.....	22
3.2. Институционална подршка развоју МСП и предузетништва.....	27
3.3. SWOT анализа.....	30
4. ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ.....	32
4.1. Тренутна ситуација.....	32
4.2. SWOT анализа.....	34
5. ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	35
5.1. Тренутна ситуација.....	35
5.2. SWOT анализа.....	36
6. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ.....	37
6.1. Изјава о визији одрживог развоја општине.....	38
6.2. Дефинисање приоритета, мера и циљева.....	38
7. АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ.....	45
8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА.....	71
АНЕКС.....	71

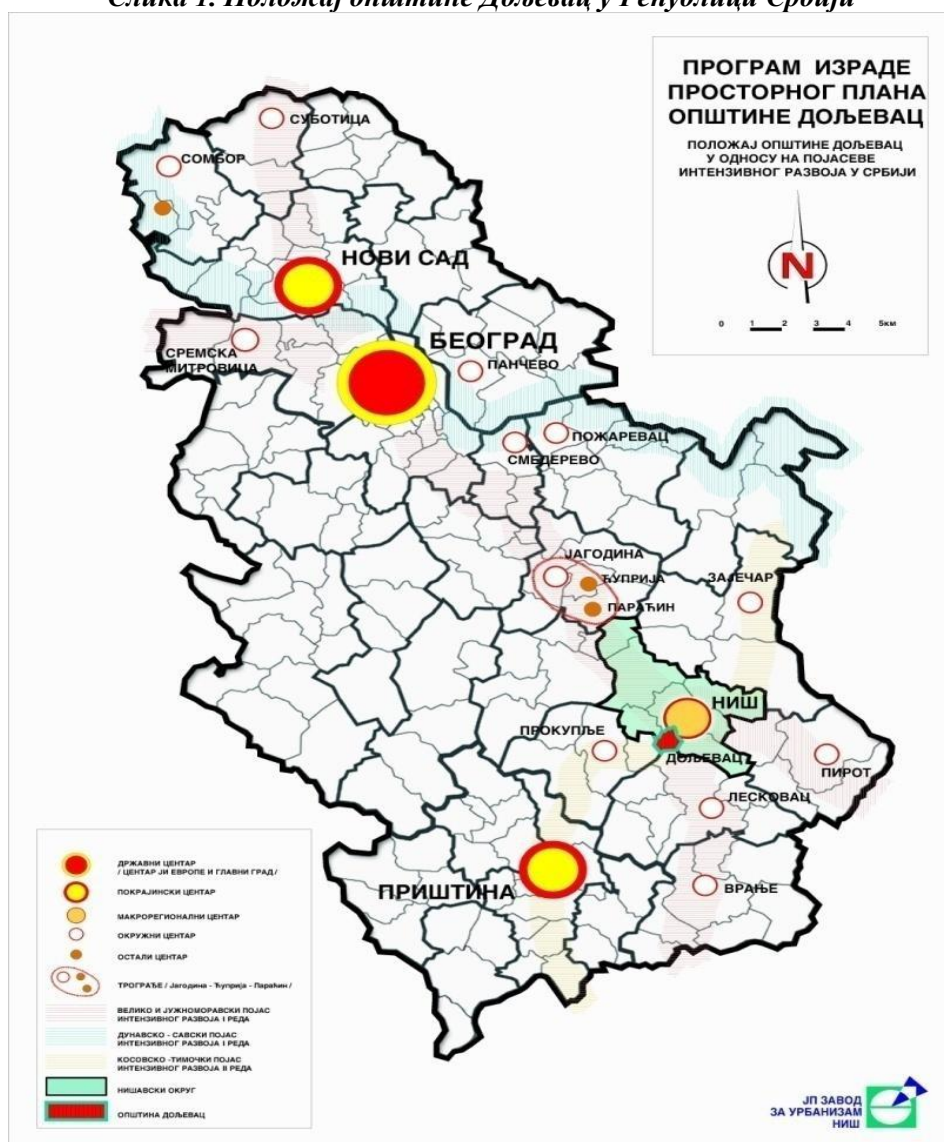
Општи подаци о општини

1.1. Административни и географски положај

а) Положај и макроекономско окружење

Општина Дољевац се налази у Нишавском округу у Југоисточној Србији. Са истока се граничи општином Гацин Хан, са запада општином Житорађа, са јужне стране је град Лесковац, а са севера се граничи са општином Меровина и градском општином Града Ниша Палилулом. Центар општине је насеље Дољевац, са још 15 сеоских насеља, са укупно 18.463. становника по попису из 2011. године. Општина Дољевац, по величини територије је на последњем, а по броју пољопривредних површина и густини насељености на другом месту у округу. Површина општине је 121 км квадратних, од којих на пољопривреду отпада 9161 ха, на шуме 1614 ха.

Слика 1. Положај општине Дољевац у Републици Србији

Општина Дољевац

Центар општине је насеље Дољевац. Поред насеља Дољевац у општини постоји још 15 насељених места, и то:

1. Белотинац,	6. Мекиш,	11. Ћурлина,
2. Клисура,	7. Орљане,	12. Чапљинац,
3. Кнежица,	8. Перутина,	13. Чечина,
4. Кочане,	9. Пуковац,	14. Шаиновац
5. Малошиште	10. Русна	15. Шарлинац

Географски територија општине Дољевац обухвата део плодне јужноморавске долине између градова Ниша и Лесковца, односно јужни део Нишке и северни део Лесковачке котлине које су у њеном средишњем делу повезане познатим Корвинградским теснацем. Овај интересантан природни пролаз кроз који се провлаче Јужна Морава, железничка пруга и друге саобраћајнице чине најистуренији обронак планине Селичевике на коме се налазе остаци древног средњовековног града Копријана у народу званог Корвинград, са источне и омање брдо Комњига, на чијем се врху налази још старија, више пута рушена и обнављана црква св. Јована, са западне стране. Својим положајем, изгледом и старином два споменика доминирају широм околином и из далека привлаче пажњу и пркосе времену.

Дољевац са околином има веома повољан саобраћајно - географски положај. Централним делом општине, од севера према југу пролазе главна железничка и друмска магистрала Београд - Ниш - Солун - Атина, а преко њих је директно укључена у мрежу међународног саобраћаја. У Дољевцу се од главне железничке пруге одваја пруга која долином Топлице води према Косову и Метохији, а ту се од главне друмске магистрале такође одваја пут у истом правцу, а даље према Црној Гори и Јадранском мору. Кроз насеља општине од Ниша према Лесковцу пролазе још два, за локални и међуградски саобраћај, врло важна пута. Један пут је део некада главне друмске саобраћајнице Београд-Ниш-Скопље, а други је део траке старог ауто пута од Дољевца до Ниша. Од ових путева гранају се асфалтни путеви до свих насељених места општине и шире околине, тако да су сва насеља саобраћајно добро повезана са седиштем општине, околним градовима и суседним општинама.

Административно заједно са општинама Алексинац, Сврљиг, Ражањ, Меровина и Гацин Хан и подручјем града Ниша припада Нишавском округу. Дољевац је општина на 15 км удаљена од града Ниша и око 25 км од града Лесковца.

Табела 1. Површина Општине Дољевац у км²

	Повр-шина, км ²	Пољ-привр. површ . %	Насеља		Становништво стање 30.06.2010.		Катаст арске опш-тине	Регис-троване месне заједнице	Меснек анце-ларије
			број	прос. величина км ²	укупно	на 1 км ²			
Р. Србија	88 407	65,8	6 158	14,4	7 291 436	82	5 823	4 603	1 656
СРБИЈА-ЈУГ	63 615	48,6	5 534	-	3 694 346	58	5 201	3 752	1 373
Ниш. област	2 723	63,5	282	9,7	372 670	137	280	226	66
Дољевац	121	75,9	16	7,6	17 941	148	16	16	4

Централни део географског простора општине Дољевац од севера према југу у речним долинама представља равница, која се постепено уздиже према западу и прелази у равничарско-брежуљкасто земљиште. То су у ствари дилувијална и алувијална земљишта, по својој постанку млађе творевине рељефа и најпогоднија за обрађивање. Део алувијалне равни поред речних токова је најважнији, са

надморском висином око 200м, док се просечна надморска висина земљишта у западном делу општине креће око 230м. У истом делу општине правцем исток - запад пружа се планина Селичевица и захвата незнатан тек пети део општинског простора. Овај масив се простира од Кутинске реке и Суве планине на истоку до Јужне Мораве на западу, Нишког поља на северу и Бабишке горе на југу. Селичевица спада у средње високе планине са највећом надморском висином од 903м, а по постанку и карактеристикама припада Родопској маси планина. Масив Селичевица је грађен од силикатних стена, међу којима доминирају кристаласти шкриљци, филити и кварцити, док се веома ретко срећу анфиболити.

Тачке апсолутних висина на територији општине крећу се од 806 м код Црног језера на Селичевици, до 188 м поред Јужне Мораве код села Чапљинца.

Општина Дољевац има највећи проценат пољопривредног земљишта 75.9%, више од просека Републике Србије и далеко већи проценат од области Јужне Србије. Такође, одликује се великим бројем становника на 1 км², који је скоро двоструко већи од републичког просека, а безмало три пута већи од просека на југу Србије.

Клима је континентална са четири годишња доба. Просек падавина износи 600-700 мм, док годишња просечна температура износи 11 степени Целзијуса у долинама и 6.7 степени Целзијуса у планинским областима.

Јужна Србија као и остатак државе припада централноевропској временској зони.

б) Друштвено-економски приказ општине Дољевац

Доминантна делатност у општини је **пољопривреда**, док су остале делатности мање заступљене. Доминантно место у пољопривредној производњи заузима гајење пшенице и кукуруза, а традиционално је овај крај познат по гајењу раног поврћа, бостана и кромпира. Земљишни потенцијал у пољопривреди није на адекватан начин искоришћен и одликују га: нерационалност, (неадекватно коришћење пољопривредног земљишта супротно његовим еколошким својствима – разноликост пољопривредних култура на малом простору; појава запуштених пољопривредних добара), неповољна структура пољопривредних газдинстава узрокована уситњеношћу поседовне структуре, стална депопулација радно способног становништва на делу територије, заступљеност старачких домаћинстава на пољопривредном газдинству, неодговарајућа опремљеност газдинстава, неразвијена инфраструктура, недовољна улагања у протеклом периоду, техничко-технолошко заостајање, слабости у организовању откупа пољопривредних производа и недовољна повезаност са прерађивачком индустријом, пад производње (смањење обима производње посебно у сточарству), неселективна и прекомерна употреба хербицида, пестицида и других хемикалија. Са друге стране, општина Дољевац се налази у непосредном залеђу Ниша који има категорију великог индустријског центра са потенцијалима развоја високих и средње сложених индустријских технологија са значајним индустријским и слободним зонама. И поред оваког положаја као и покушајима многих актера да привреда, а нарочито индустрија изађе из стања рецесије и стагнације и крене у ведрију будућност, још увек су присутни бројни ограничавајући фактори развоја, као што су: наслеђене последице дубоке економске кризе изазване распадом бивше СФРЈ (1992.), економским санкцијама међународне заједнице (1992-1996.), хипер инфлацијом (1993.) и последицама бомбардовања СР Југославије 1999. у коме су поједини индустријски капацитети потпуно или делимично уништени, поремећаји и ограничења индустријских субјеката у спољнотрговинском пословању, технолошки раскорак са развијеним светом и пад конкурентности производа на домаћем и иностраном тржишту, недостатак законске регулативе, која на адекватан начин регулише услове привређивања, недовољна инвестирања у индустрију, смањена тражња производа и услуга услед драстично опале куповне моћи становништва, сиве економије као и ефектата процеса приватизације друштвених предузећа.

Најуспешнија предузећа у привредној делатности баве се експлоатацијом и сепарацијом песка и шљунка, производњом бетона и транспортом својих производа, и изводе радове углавном у области нискоградње. У овом делу тока Јужне Мораве постоје налазишта шљунка са најбољим гранулометријским и петрохемијским саставом, од кога се добија бетон највишег стандарда. Овом делатношћу баве се и два приватна предузећа: "Шило" д.о.о. из Белотинца и "Водоградња" д.о.о. из

Пуковца и више предузетничких радњи. Најуспешније предузеће у области грађевинарства на територији општине је ПП "Водоградња" из Пуковца. Основано је 1995. године. Захваљујући успешном пословању данас ово предузеће поседује најмодернију механизацију и опрему за извлачење и сепарацију шљунка као и савремену, компјутеризовану бетонску базу, као и камионе-миксере за транспорт и пумпање бетона.

в) Пословно окружење

Напомињемо да Дољевац има веома повољан саобраћајно - географски положај проласком главне железничке и друмске магистрале Београд - Ниш - Солун - Атина, и да је преко њих директно укључена у мрежу међународног саобраћаја. У самом Дољевцу се такође од главне железничке пруге одваја пруга која долином Топлице води према Косову и Метохији, а у истом правцу и главне друмске магистрале даље према Црној Гори и Јадранском мору. Од Дољевца се гранају и асфалтни путеви до свих насељених места општине и шире околине, тако да су сва насеља саобраћајно добро повезана са седиштем општине, околним градовима и суседним општинама. Општина Дољевац је последњих 10 година много инвестирала у путну инфраструктуру. Сва насељена места имају добру везу са административним центром. Ове чињенице дају гаранцију одличног пословног окружења за функционисања свих аспекта одрживог развоја, а првенствено економског развоја и просперитета, развоја саобраћаја, туризма, раста и развоја привредних делатности и развоја Малих и средњих предузећа и предузетништва, и наравно пољопривреде као једне од примарних грана привреде региона.

г) Основни демографски подаци

На основу података из пописа 2002 и 2011. године може се закључити да број становника на подручју општине Дољевац из године у годину има тенденцију пада. У периоду између 2 пописа (2002 – 2011) број становника је опао за 1.098. и данас укупан број становника општине Дољевац износи 18.463. Та тенденција је била приближно иста и у периоду између претходна два пописа. Број активног становништва опада, јер због негативних миграционих кретања, становништво Општине стари. Учешће активног становништва у укупном становништву је 40,25 %, док је просек Републике 41,34 %.

д) Етничка структура становништва

Укупан број становника општине Дољевац, по попису из 2011. године износи 18.463. У тој структури највећи број становника чине становници Српске националности 17.008, велики удео чине и припадници Ромске популације, 1.218. а чине је и представници Македонске, Албанске, Бугарске, Немачке националности, а има и становника који су се декларисали као муслимани, горанци, па чак и као Југословени, са одређеним бројем неодређених и бројем оних који се о националној припадности нису изјаснили. Општина Дољевац, данас има озбиљних проблема са депопулацијом – одливом становништва, као и глобално заступљеном тренду негативног природног прираштаја у Републици Србији.

1.2. *Кратак историјат општине*

Први поуздани подаци о подручју садашње општине Дољевац и њеним насељима после доласка Словена потичу из XIV века. То су писани извори и трагови материјалне културе из времена српске средњовековне државе, до великог Косовског боја и српске деспотовине до њеног коначног пада под турску власт.

У најстарије трагове материјалне културе и писане изворе спадају они који се односе на средњовековни град Копријан. Рушевине тог града који данас стоје на последњем обронку планине Селичевике с десне стране Јужне Мораве, 12 км јужно од Ниша и у непосредној близини Дољевца, познате су у науци и код народа ових крајева под називима Курвинград или Корвинград. Прве поуздане и детаљније податке о насељености простора у сливовима Јужне Мораве, Топлице и Пусте реке, у Средњем веку

пружају турски дефтери (пописи) из XV века, односно из времена непосредно пре и после коначног пада ових крајева под турску власт. У тим пописним књигама се налазе подаци о садашњим насељима дољевачке општине који уједно говоре и о њиховој старини.

Становништво овог краја до Првог светског рата бавило се искључиво пољопривредом, а она је у периоду између два рата била основна привредна грана. Становници су се бавили обрадом земље, сточарством, виноградарством и воћарством.

За промене у друштвено-економском бићу села и сељака значајна је појава и развој неких нових привредних грана. Село, нарочито дуж пруге и важних путних праваца, стиже постепено нове облике јавног и друштвеног живота и понашања.

За задовољавање повећаних кућевних потреба производима и артиклима који се не могу произвести у домаћинству, као што су неки неопходни колонијално-индустријски, занатски и други производи, за које су морали да иду у град, отварају се у селима трговачке радње и бакалнице. Из истих и сличних разлога развија се и занатство, а отварањем кафана у селима поред прометнијих путева, а посебно у Пуковцу, Кочану и Дољевцу ударају се темељи у развоју сеоског угоститељства.

Развој занатства обухватао је радње које су највише биле у функцији пољопривреде и сточарства, као што су ковачке, поткивачке, коларско-столарске, пинтерске и слично, затим абацијско-кројачке, лимарске, лицидерске и друге. За мељаву житарица било је више воденица, а највише на Пустој реци, Топлици и Југбогдановачкој реци. Највише је трговачких радњи, разних дућана, занатских радњи и кафана било у Пуковцу. Захваљујући свом положају и величини у односу на села у окружењу, у тим годинама Пуковац је постепено израстао у трговачко и занатско средиште овог краја. Те карактеристике добија нарочито од средине тридесетих година XX века када се у селу формира пијаца за продају и размену пољопривредних производа, стоке и сточарских производа, занатске, индустријске и друге робе.

Већ у првим послератним годинама, тачније 1948. године у Дољевцу су изграђени објекти и формирано предузеће за прераду конопља под називом Кудељарско предузеће "Татко"- Дољевац, при чему се полазило од тога да је овај крај и шире подручје јужне Србије било познато по производњи конопља. Тих година, такође у Дољевцу, основано је и Млинско предузеће "Црвена Звезда", које је обављало делатност у објектима индустријског млина браће Димитријевић. У Белотинцу су непосредно после Другог светског рата изграђени објекти у којима је радио Самостални погон "Хладњача"- Белотинац, бавећи се клањем и прерадом живине, а затим ситне и крупне стоке. Током седме и осме деценије прошлог века ова позната кланица била је у саставу "Агроекспорта" из Београда и била у функцији извозне кланице. Крајем шездесетих година XX века, кланица је пресељена у Дољевац. Она спада у ред најстаријих организација у Општини, а до пре неколико година је пословала под називом Кланица "Топлица" и бавила се клањем крупне и ситне стоке, као и продајом месних производа и друге робе.

1.3. Становништво

У првим деценијама после Другог светског рата досељавање из крајева ван подручја општине било је јаче изражено од исељавања, али не у свим насељима, и представљао је значајну компоненту у порасту становништва, пре свега у Дољевцу. У овом периоду испољавају се миграциона кретања у већем обиму и у оквиру Општине, а одвијају се у правцу исељавања из једних и насељавања у друга насеља, највише по месту рада или због бољих услова за живот. Укупан број становника општине Дољевац, по попису из 2011. године износи 18.463. Општина Дољевац, данас има озбиљних проблема са депопулацијом – одливом становништва, као и глобално заступљеном тренду негативног природног прираштаја у Републици Србији.

1.4. Локална самоуправа

Укупан број запослених у општини Дољевац износи 46. Број запослених је одређен према потребама савремених критеријумима и захтева локалних заједница у ЕУ, броју и потребама грађана ове локалне

заједнице и чине је стручни и одговорни кадрови, који теже сталном усавршавању и унапређењу знања из области и делатности, које обављају на својим радним местима у Општини.

Табела 2. Организациона структура општине

Назив	Број запослених
ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ	2
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ	1
ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ	43
Начелник општинске управе	1
Одељење за Општу управу и ванпривредне делатности	22
Одељење за привреду и финансије	15
Служба правне помоћи	2
Пореско одељење	3
Укупно:	46

Буџет општине Дољевац у последњих неколико година се кретао према подацима датим у табели:

Табела 3. Буџет општине Дољевац

Година	Укупан општински приход	Укупан општински приход по главни становника
2007.	158.805.000	8.636
2008.	215.133.000	10.998
2009.	230.695.000	12.041
2010.	206.150.000	10.760
2011.	268.317.000	14.005
2012.	349 362.000	18.923

Планирани приход Општине у 2013 години износи **425 986.400,00 динара.**

1.5. Заштита културних и историјских вредности

Културна добра су ствари и творевине материјалне и духовне културе од општег интереса које уживају посебну заштиту утврђену овим законом. Културна добра, у зависности од физичких, уметничких, културних и историјских својстава, јесу: споменици културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменита места - непокретна културна добра; уметничко-историјска дела, архивска грађа, филмска грађа и стара и ретка књига - покретна културна добра. Културна добра, у зависности од свог значаја, разврставају се у категорије: културна добра, културна добра од великог значаја и културна добра од изузетног значаја.

2. Индикатори

Достигнућа концепта одрживог развоја се прате одговарајућим индикаторима, заснованим на савременим еколошким законитостима, који идентификују узрочно последичне везе између економске политике и политике заштите и унапређивања животне средине. Поуздан индикатор упозорава нас на проблем пре него што он постане преозбиљан и помаже нам да схватимо шта треба предузети да би се тај проблем решио. Индикатори одрживог развоја указују где су узрочно последичне везе између привреде, животне средине и друштва слабе и показују нам путоказ како решити те проблеме.

2.1. Економски развој

ИНДИКАТОР 1: Просечна бруто зарада

Република Србија: Просечна зарада исплаћена у марту 2013. године у Републици Србији износи 57.628 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у фебруару 2013. године, номинално је мања за 4,3% и реално је мања за 4,3%. Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у марту 2013. године у Републици Србији износи 41.689 динара. У односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у фебруару 2013. године, номинално је мања за 3,9% и реално је мања за 3,9%. Просечна нето зарада у Дољевцу 2011. године износи 24 707. динара без пореза и доприноса, а 2012. износи 28.754. динара. То је зарада за 47 % нижа од највише зараде у Лазаревцу (62.742), 19 % нижа од просечне нето зараде у Републици Србији, а за двадесетак процената виша од најниже зараде у Србији у Ариљу (24.021). Општина Дољевац је на 150 месту од 173 општине, према висини просечне зараде.

Табела 4. Зараде без пореза и доприноса по запосленом према попису из 2011 (сектори)

	Укупно	Пољопривреда, шумарство и рибарство	Рударство	Прерађивачка индустрија	Снабдевање ел. енергијом, гасом, паром и климати- зацијом	Снабдевање водом и управљање отпадним водама
Република Србија	37 976	31 545	57 436	32 785	64 837	34 950
СРБИЈА-ЈУГ	32 518	25 693	45 458	29 046	63 369	29 529
Нишавска област	32 310	...	...	...	...	...
Дољевац	24 707	-	25 064	10 122	72 636	-

Табела 5. Зараде без пореза и доприноса по запосленом према попису из 2011 (сектори)

	Грађевинарство	Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила	Саобраћај и складиштење	Услуге смештаја и исхране	Информисање и комуникације	Финансијске делатности и делатност осигурања	Пословање некретностима
Република Србија	32 950	28 475	40 915	20 902	52 841	71 938	43 850
СРБИЈА-ЈУГ	28 555	20 802	30 084	18 839	44 393	50 861	28 294
Нишавска област	...	...	...	...	...	...	...
Дољевац	17 563	14 922	23 807	10 469	-	14 001	-

ИНДИКАТОР 2: Становништво према економској активности

Табела 6. Економски активно становништво, по регионима, Попис 2011

	Укупан број економски активних лица	Обављају занимање	Незапослени			Стопа запослености ²⁾	Стопа незапослености ³⁾
			укупно	некада радили	траже први посао		
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	2 971 220	2 304 628	666 592	425 559	241 033	37,4	22,4
Београдски регион	722 108	593 021	129 087	91 036	38 051	41,6	17,9
Регион Војводине	785 960	607 334	178 626	123 243	55 383	36,7	22,7
Регион Шумадије и Западне Србије	833 660	646 710	186 950	110 259	76 691	37,3	22,4
Регион Јужне и Источне Србије	629 492	457 563	171 929	101 021	70 908	34,0	27,3
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...	...

Према резултатима Пописа 2011, стопа запослености у Републици Србији износи 37,4% и виша је код мушкараца (44,9%) него код жена (30,5%). Највиша је у Београдском региону (41,6%), а најнижа у Региону Јужне и Источне Србије (34,0%). Стопа незапослености у Републици Србији износи 22,4%. Посматрано по полу, стопа незапослености мушкараца је 21,6% , а жена 23,6%. Најнижа стопа незапослености забележена је у Београдском региону (17,9%), а највиша у Региону Јужне и Источне Србије (27,3%).

Табела 7. Економска активност Попис 2011.

	Становништво, стање 30.06.2010.	Запослена лица	Незапослена лица просеку 2012.	Просечан годишњи пораст или пад становника 1991-2002.	Запослена лица	Незапослена лица
	у к у п н о			на 1000 становника		
Р. Србија	7 291 436	1 795 775	729 520	-1,0	246	100
Ниш. област	372 670	81 045	49 882	-1,9	217	134
Дољевац	17 941	1 398	2 714	-3,1	78	143

Економски активно становништво: Категорију економски активних лица (радна снага) чине лица стара 15 и више година која обављају занимање и незапослена лица.

Економски неактивно становништво

Према међународним препорукама, лица која у недељи пред Попис нису радила и нису тражила посао, и која нису била у могућности да почну да раде у року од две недеље уколико би им посао био понуђен, сматрају се економски неактивним лицима. Контингент економски неактивних лица обухвата и лица млађа од званично дефинисане минималне границе за економску активност, тј. децу млађу од 15 година. Веома је тешко дати јасну слику о тачном броју ове категорије становништа, пошто се велики део економске активности у Републици Србији спроводи кроз канале такозване „ сиве зоне пословања „ где се велики број лица из ове категорије бави овом делатношћу, или запошљава особе из ове категорије. Јасно је да су ово нелегални токови, без икаквих финансијских обавеза према Републици Србији, здравственом и пензионском осигурању и представљају један од горућих проблема развоја привреде Републике Србије и њеном путу ка еуро-интеграцијама.

Табела 8. Економски неактивно становништво, по регионима, Попис 2011

	Укупан број економски неактивних лица	Деца млађа од 15 година	Пензионери	Лица са приходима од имовине	Ученици /студенти (15 и више година)	Лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству (домаћице)	Остало
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	4 215 642	1 025 278	1 628 428	32 134	567 016	599 371	363 415
Београдски регион	937 332	232 730	392 906	3 640	141 959	86 568	79 529
Регион Војводине	1 145 849	277 470	426 252	11 559	147 565	180 230	102 773
Регион Шумадије и Западне Србије	1 198 037	298 485	437 244	10 054	160 101	191 052	101 101
Регион Јужне и Источне Србије	934 424	216 593	372 026	6 881	117 391	141 521	80 012
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...	...

Стопа неактивности представља удео неактивног становништва (старог 15 и више година) у укупном становништву старом 15 и више година и износи 51,8% за Републику Србију. Посматрано по полу, стопа неактивности је нижа код мушкараца (42,8%) него код жена (60,1%). Најнижа стопа неактивности забележена је у Београдском региону (49,4%), затим следи Регион Шумадије и Западне Србије (51,9%) и Регион Војводине (52,5%), док Регион Јужне и Источне Србије има највишу стопу неактивности (53,3%). На основу података о образовној структури запажа се да општина Дољевац има велики недостатак образованог становништва и да је далеко испод просека Нишавског округа и републичког просека. Из тих разлога постоје дневне миграције образованог кадра из околних општина у Град Ниш, па тако и из општине Дољевац.

ИНДИКАТОР 3: Локацијски коефицијент запошљавања у најзначајнијим привредним секторима за општину

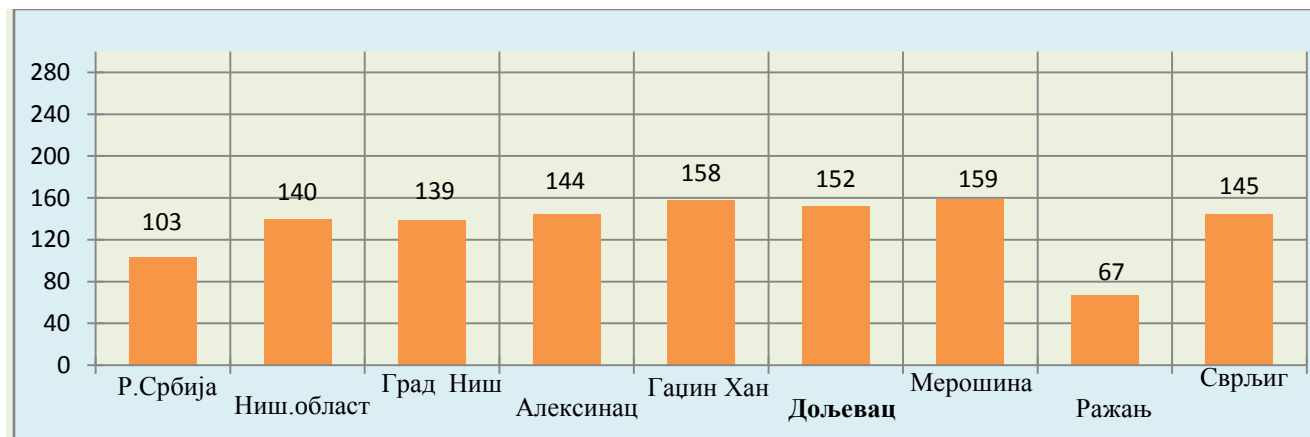
Табела 9. Запосленост према областима пословања

	Запослени		Запослени у правним лицима (привредна друштва, задруге, установе и организације)	Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	Број запослених на 1000 становника	
	Укупно	од тога жене, %			укупно	запослени у правним лицима
Р. Србија,	1 746 138	45,6	1 342 892	403 246	241	185
СРБИЈА-ЈУГ	708 646	43,7	527 273	181 373	193	144
Ниш. област	75 026	43,5	61 833	13 193	202	167
Дољевац	1 404	38,4	851	553	79	48

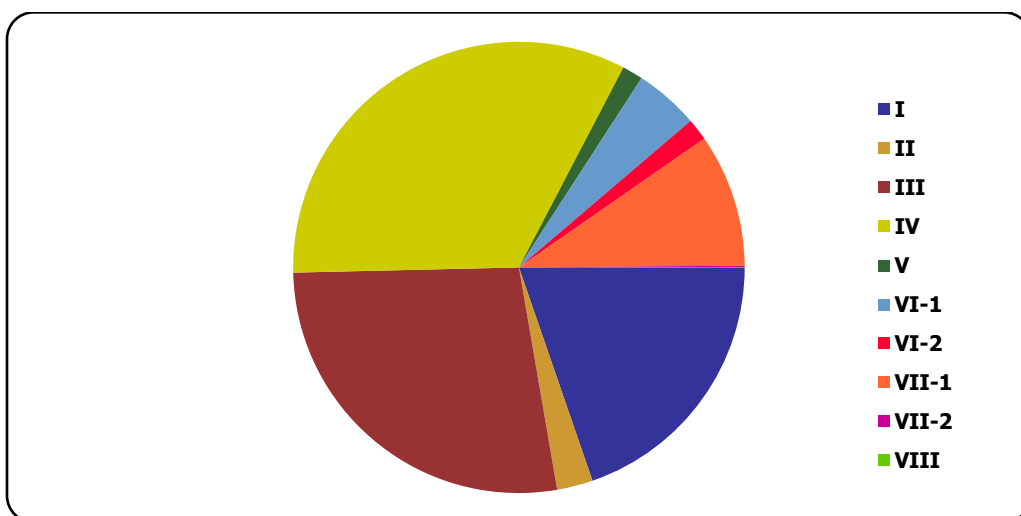
Много већи проблем представља чињеница да је у јавном сектору у Србији запослено 650.000 људи, чија су тренутна радна места траженија и атрактивнија од радних места у приватном сектору. За разлику од Србије, у свету је незамисливо да државни сектор буде атрактивнији од приватног бизниса. Забрињава и то, да је у производњи запослен тек сваки 24. радник, односно само 17 % од укупног броја грађана који имају посао, док их је више од 30 % запослено у јавном сектору, где се процењује да је скоро 30 % запослених вишак и оптерећење за посрнули приватни сектор.

ИНДИКАТОР 4: Показатељи незапослености / подаци НСЗ

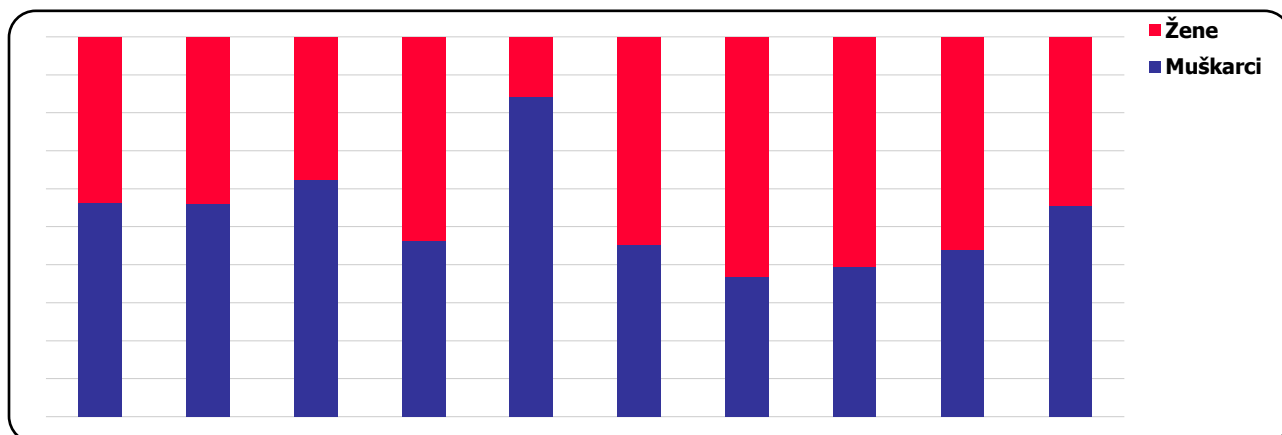
Графикон 1. Нишавски округ незапослених лица на 1000 становника, 2011.

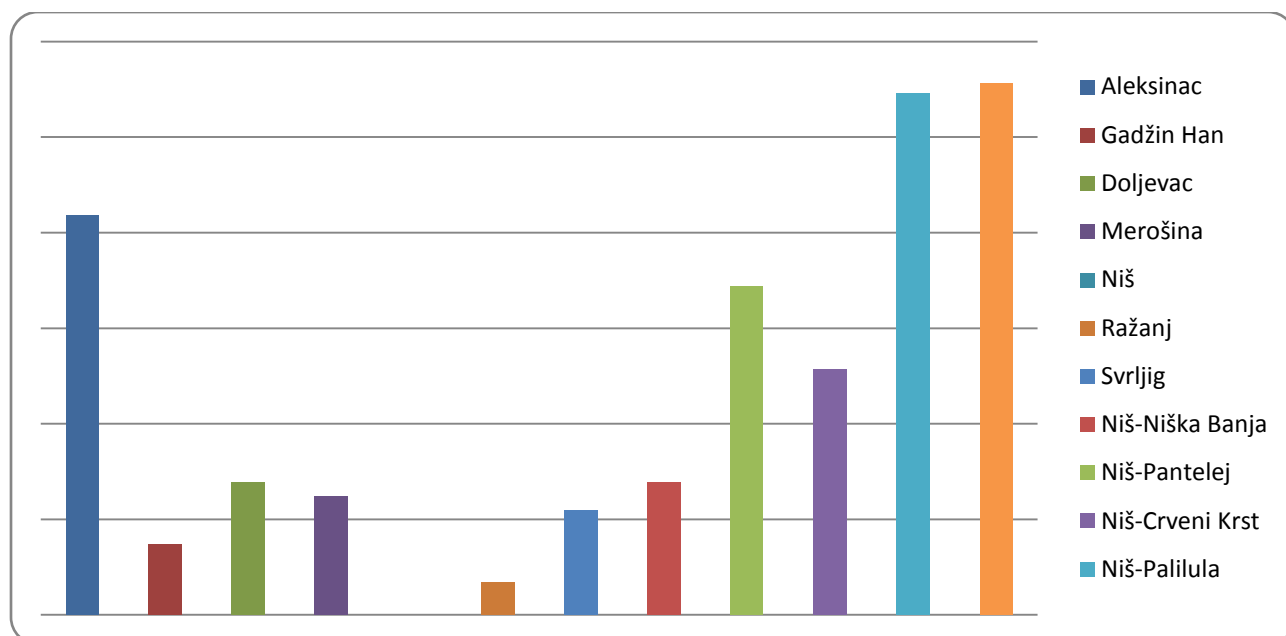
Графикон 2. Структура незапослених лица према стручној спреми - август 2013. Нишавски округ

Графикон 3. Структура незапослених лица према полу август 2013. Нишавски округ

Графикон 4. Незапослена лица по општинама на крају Августа 2013. године

Табела 10. Незапослена лица према степену стручне спреме на крају месеца Августа 2013. године

Незапослени у општини Дољевац	I	Укупно	920
		Жене	431
	II	Укупно	67
		Жене	29
	III	Укупно	1,060
		Жене	345
	IV	Укупно	568
		Жене	285
	V	Укупно	27
		Жене	5
	VI-1	Укупно	45
		Жене	26
	VI-2	Укупно	35
		Жене	18
	VII-1	Укупно	58
		Жене	34
	VII-2	Укупно	0
		Жене	0
	VIII	Укупно	0
		Жене	0
Степен стручне спреме	УКУПНО	Укупно	2,780
		Жене	1,173

Табела 11. Незапослена лица према старости и полу на крају месеца Августа 2013. године

Године старости незапослених лица у општини Дољевац	15 - 19 година	Укупно	96
		Жене	37
	20 - 24 године	Укупно	375
		Жене	122
	25 - 29 година	Укупно	305
		Жене	124
	30 - 34 године	Укупно	305
		Жене	142
	35 - 39 година	Укупно	377
		Жене	186
	40 - 44 године	Укупно	350
		Жене	191
	45 - 49 година	Укупно	325
		Жене	158
	50 - 54 године	Укупно	303
		Жене	132
	55 - 59 година	Укупно	248
		Жене	72
	60 - 64 године	Укупно	96
		Жене	9
	65 и више година	Укупно	0
		Жене	0
Укупно		2,780	
Жене		1,173	

Број новопријављених лица на евиденцији НСЗ

Просек за 2012. годину

Укупно	127
Жене	52

Запослени са евиденције НСЗ

Просек за 2012. годину

Укупно	24
Жене	11

Значајну улогу у побољшању услова запошљавања и знатног смањења броја незапослених у општини, а такође и ширем региону, имаће директна страна инвестиција компаније „ LEONI Wiring Systems Southeast d.o.o “ из Прокупља. Наведена инвестиција ће имати одређене ефекте у току припреме,

реализације и по завршетку инвестирања. Инвеститор је компанија регистрована у Србији. Тренутно седиште компаније је Прокупље. Петпоставка је да ће од средине 2014. године, по завршетку инвестиције седиште компаније бити у Дољевцу. Бавиће се производњим каблова за ауто индустрију. Инвеститор ће запослити минимум 400 радника до краја 2014. године, а до краја 2015. године – 1.500 радника. Структура радне снаге је (доминантно НКВ, III и IV степен стручне спреме): 90% радници са просечном бруто зарадом 30.000 динара и 10% радника са просечном бруто зарадом од 60.000 динара.

ИНДИКАТОР 5 : Степен задужености општине

Општина Дољевац по основу задужења за кредит за комуналне инфраструктурне пројекте, првенствено за изградњу и одржавање путне мреже и побољшање електроенергетске ситуације на територији општине, на годишњем нивоу има обавезе у висини од око 11. 000.000 динара, што представља око 3 % планираних буџетских средстава на годишњем нивоу.

ИНДИКАТОР 6: Национални доходак по глави становника

Табела 12. РЕГИОНАЛНИ БДП, 2011-2012. (прелиминарни резултати)

ТЕРИТОРИЈА	БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД у мил. РСД		Индекс 2012/2011	Учешће		БДП по становнику у хиљ. РСД		Индекс нивоа РС=100	
	2012	2011		2012	2011	2012	2011	2012	2011
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	3 386 169	3 208 620	105.5	100	100	470	442	100	100
Београдски регион	1 341 394	1 271 691	105.5	39.6	39.6	806	772	171.4	174.6
Регион Војводине	927 907	859 808	107.9	27.4	26.8	483	442	102.6	100
Регион Шумадије и Западне Србије	642 145	610 143	105.2	19	19	318	301	67.6	68.2
Регион Јужне и Источне Србије	474 723	466 979	101.7	14	14.6	298	285	63.3	64.4
Регион Косово и Метохија	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ИНДИКАТОР 7: Број регистрованих привредних субјеката

По актуелним подацима на подручју општине Дољевац има регистрованих 625 предузетничких радњи и 72 привредна друштва. Овај број представља солидну базу за развој приватног сектора у општини Дољевац а повећање броја регистрованих привредних субјеката и радњи допринело би решавању горућег проблема високог степена незапослености.

ИНДИКАТОР 8: Број регистрованих пољопривредних газдинстава

Према првим резултатима Пописа пољопривреде 2012. у Републици Србији има 631.122 пољопривредна газдинства, и то:

- 2.567 газдинстава правних лица и предузетника, и
- 628.555 породичних пољопривредних газдинстава.

У општини Дољевац регистровано је 1.699 пољопривредних газдинстава.

Табела 13: Величина и број Регистрованих пољопривредног газдинства у општини Дољевац

Величина Регистрованог пољопривредног газдинства (РПГ) (ха)	Број РПГ	Проценат броја РПГ по величинама газдинстава у односу на укупан број РПГ у ЈЛС
до 5	1654	97,35 %
од 5 до 20	45	2,65 %
од 20 до 100	0	0 %
преко 100	0	0 %
УКУПНО	1699	100,00 %

2.2 Друштвени развој

2.2.1 Становништво, образовање и квалитет живота

Индикатор 9: Густина насељености

Општина Дољевац се одликује великим бројем становника на 1 км², који је скоро двоструко већи од републичког просека, а безмало три пута већи од просека на југу Србије. Од укупно 16 насеља на територији општине Дољевац чак 11 насеља има густину насељености већу од 100 становника на км², а 5 насеља има густину већу од 200 становника на км². Највећу густину насељености има Дољевац са чак 568 становника на км².

Индикатор 10: Природни прираштај

Табела 14. Природни прираштај

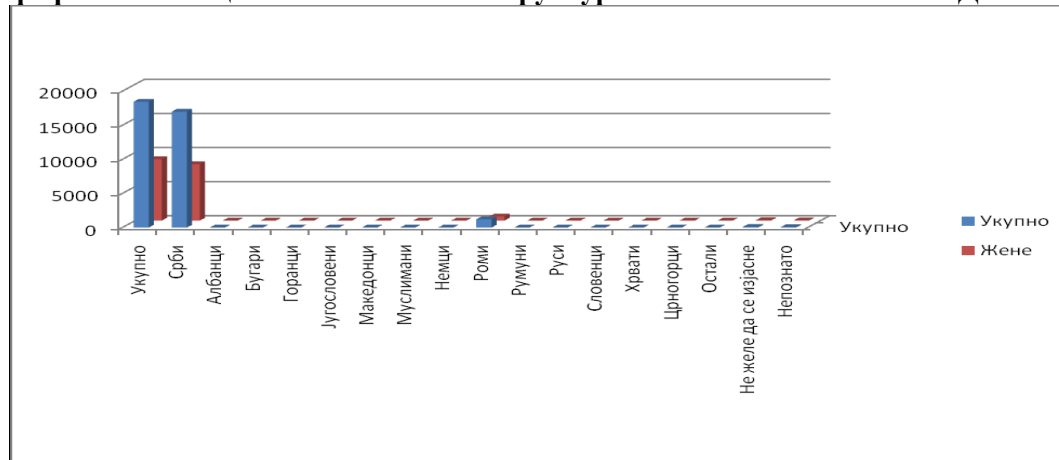
	Живорођени		Умрли		Природни прираштај	
	број	На 1000 становника	број	На 1000 становника	број	На 1000 становника
Република Србија	70 299	9,6	104 000	14,2	-33 701	-4,6
Нишавска област	3 436	9,2	5 495	14,7	-2 059	-5,5
Дољевац	149	8,2	279	15,4	-130	-7,2

Индикатор 11: Структура Буџетских расхода општине**Табела 15: Структура Буџетских расхода општине**

	Буџетски расходи		Текући расходи, у хиљ. РСД	Издаци за набавку нефинансијске имовине, у хиљ. РСД	Издаци за отплату кредита и набавку финансијске имовине, у хиљ. РСД	Остварени суфицит или дефицит, у хиљ. РСД
	укупно, у хиљ. РСД	по становнику у РСД				
Република Србија	194 840 451	26 722	144 498 251	41 821 574	8 520 626	-3 725 444
СРБИЈА-ЈУГ	63 563 369	17 206	51 941 094	8 003 385	3 618 890	-385 779
Нишавска област	7 265 996	19 497	5 919 160	1 291 881	54 955	-228 596
Дољевац	191 874	10 695	183 430	5 108	3 336	14 275

Индикатор 12: Етничка структура становништва

Подаци о националној и етничкој припадности становништва резултат су слободног изјашњавања становништва. У тој структури највећи број становника чине становници Српске националности 17.008 (од укупних 18.463), велики удео чине и припадници Ромске популације, 1.218. а незнатан број чине представници Македонске, Албанске, Бугарске, Немачке националности, а има и становника који су се декларисали као муслимани, горанци, па чак и као Југословени, са одређеним бројем неопредељених и бројем оних који се о националној припадности нису изјаснили.

Графикон 5. Национална и етничка структура становништва општине Дољевац

Као што смо већ напред истакли, општина Дољевац има проблема са одливом становништва. Седамдесетих и осамдесетих година прошлог века један број породица или појединих чланова породица у потрази за бољим условима живота привремено или трајно се иселио у иностранство, а највише у земље Западне Европе. Према попису из 2002. године такав статус је имало 318 породица и 184 појединих чланова породица са територије општине Дољевац. Треба истаћи да су ово породице које одређени део године проводе и у својим домовима на територији Општине.

Поред трајне миграције, општина Дољевац је у послератном периоду интересантна по развоју дневне миграције становништва. У почетку је овим видом миграције било обухваћено економски активно становништво које радним данима путује у Ниш на посао, а увече се враћа кући.

Образовање

На основу података о образовној структури запажа се да општина Дољевац има велики недостатак образованог становништва и да је далеко испод просека Нишавског округа и Републичког просека. Из тих разлога постоје дневне миграције образованог кадра из околних општина у Град Ниш, па тако и из општине Дољевац.

ИНДИКАТОР 13: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом

Табела 16. Број ученика и основних и средњих школа

	Основне школе				Средње школе			
	укупно	одељења	ученици		укупно	одељења	ученици	
			укупно	Завршили школу			укупно	Завршили школу
Република Србија	3 505	28 436	583 799	77 645	496	11 046	282 337	74 868
СРБИЈА-ЈУГ	2 681	15 531	306 694	41 159	259	5 536	144 096	37 934
Нишавска област	221	1346	29 409	4 027	24	576	15 297	4 182
Дољевац	1	14	1 659	233	-	1 ¹	226	52

ИНДИКАТОР 14: Број неписмених: На територији општине Дољевац укупно је 684 особа које су сврстане у категорију неписмених лица. То представља 3,7 % укупне популације, што је приближно просеку Републике Србије. Категорију неписмених особа чине првенствено особе Ромске популације, као и особе старије од шездесет пет година.

Комуналне услуге и инфраструктура

На плану комуналног уређења насеља асфалтиране су прометније улице у свим насељима, путеви који повезују поједине делове насеља, сеоска гробља са насељима и слично, а у Шаиновцу, Шарлинцу, Кнежици, и 2005. године у Кочану изграђени су мостови преко речних токова. Мрежа магистралних и локалних путева на територији Општине омогућује добро организован аутобуски саобраћај и добру повезаност са Нишем, у који свакодневно одлази и враћа се по неколико хиљада радника, ученика, студената и осталих људи са овог подручја. Главни превозник је Саобраћајно предузеће "Ниш - експрес" из Ниша.

ИНДИКАТОР 15: Путна инфраструктура

Табела 17. Дужина путева у км по км²

	Укупно	Саврем. коловоз	Магистрални путеви		Регионални путеви		Локални путеви	
			свега	саврем. коловоз	свега	саврем. коловоз	свега	саврем. коловоз
Република Србија	(43 258)	(27 175)	4 524	4 413	10 400	9 150	(28 333)	(13 611)
СРБИЈА-ЈУГ	31 530	18 899	2 890	2 810	7 927	6 731	20 712	9 358
Нишавска област	1 356	1 168	72	72	402	366	882	730
Дољевац	91	75	-	-	27	27	64	48

¹ У Дољевцу постоји једно истурено одељење средње економске школе из Ниша

ИНДИКАТОР 16: П Т Т поштанско - телеграфско – телефонски саобраћај

Организацијом службе за пружање услуга у поштанско - телеграфско - телефонском саобраћају на овом подручју бави се ЈП ПТТ "Србија" из Ниша. За пружање бројних услуга у овој области постоје поште у Дољевцу, Пуковцу, Малошишту, Белотинцу, Чечини и истурени шалтер дољевачке поште у Орљану што бројем и распоредом задовољава потребе ових насељених места. Сва насеља у Општини су укључена у аутоматски телефонски саобраћај.

ИНДИКАТОР 17: Број корисника Интернета на 1000 домаћинстава**Табела 18. Употреба рачунара**

Број рачунара у домаћинствима		ИНТЕРНЕТ у стану					
1 рачунар	88,4%	2006	2007	2008	2009	2010	2011
2 рачунара	9,9%	18,5%	26,3%	33,2%	36,7%	39,0%	41,2%
3 рачунара	1,2%						
4 рачунара	0,4%						

На нивоу Републике Србије, 89% од великих предузећа поседује веб сајт, 79,3% од средњих предузећа поседује веб сајт и 63,2% од малих предузећа поседује веб сајт.

У општини Дољевац 2.615 особа користи компјутер у различите сврхе. Од тог броја 2.401 особа добро познаје рад на рачунару. Веома мали број предузећа у општини Дољевац поседује веб сајт и користи га у пословне сврхе.

2.2.2. Социјална и здравствена заштита, спорт и култура**Социјална заштита**

У општини Дољевац постоји Центар за социјални рад са укупно 9 запошљених, са бројним активностима везаним за побољшање статуса најугроженијих категорија становништва, првенствено особама са посебним потребама. На подручју општине Дољевац постоје три удружења особа са посебним потребама.

ИНДИКАТОР 18: Укупан број корисника Центра**Табела 19. Укупан број корисника Центра**

Корисници по узрасту	Број корисника на активној евиденцији (01.01.2012. - 31.12.2012.)			Број корисника на активној евиденцији 31.12.2012.		
	м	ж	Укупно	м	ж	Укупно
Деца (0-17)	315	286	601	212	185	397
Млади (18-25)	231	200	431	125	125	250
Одрасли (26-64)	631	561	1192	377	337	714
Старији (65 и више)	111	192	303	47	89	136
УКУПНО	1288	1239	2527	761	736	1497

ИНДИКАТОР 19: Укупан број деце корисника Центра
Табела 20. Укупан број деце корисника Центра

Корисничке групе	Узраст				
	0-2	3-5	6-14	15-17	УКУПНО
Дете које је занемарено или је у ризику од занемаривања	5	0	4	0	9
Дете жртва насиља	0	0	0	0	0
Дете са проблемима у понашању	0	0	2	13	15
Дете чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	4	12	8	5	29
Социо-материјално угрожено дете	95	120	348	78	641
Остала деца	0	0	0	0	0
У К У П Н О	104	132	362	96	694

ИНДИКАТОР 20: Број пунолетних корисника у ЦСР по корисничким групама и старости
Табела 21. Број пунолетних корисника у ЦСР по корисничким групама и старости

Корисничке групе	Млади	Одрасли	Старији	УКУПНО
Занемарена особа и у ризику од занемаривања	0	0	0	0
Особа жртва насиља	0	2	1	3
Особа са проблемима у понашању	0	0	0	0
Особа са поремећеним породичним односима	7	13	0	20
Особа социо-материјално угрожена	384	1119	229	1732
Остали	40	58	73	171
УКУПНО	431	1192	303	1926

ИНДИКАТОР 21: Број пунолетних корисника у ЦСР који су на смештају, према врсти смештаја
Табела 22. Број пунолетних корисника у ЦСР који су на смештају, према врсти смештаја

Врста смештаја							Укупно у 2012. год.	Укупно 31.12.2012.
	Млади		Одрасли		Старији			
	у 2012. год.	31.12.2012.	у 2012. год.	31.12.2012.	у 2012. год.	31.12.2012.		
Сроднички породични смештај	0	4	0	0	0	0	0	4
Породични смештај у другу породицу	0	3	0	0	0	0	0	3
Установа за смештај деце и младих	0	2	0	0	0	0	0	2
Установа за смештај одраслих и старијих	0	0	1	10	0	5	1	15
Установа за васпитање деце и омладине	0	0	0	0	0	0	0	0
Прихватилиште	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	0	9	1	10	0	5	1	24

ИНДИКАТОР 22: Број корисника ЦСР који су остварили права на неку врсту новчане помоћи**Табела 23. Број корисника ЦСР који су остварили права на неку врсту новчане помоћи**

Врсте новчане социјалне помоћи	Старост корисника				
	Деца	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Право на новчану социјалну помоћ	233	160	251	0	644
Право на увећану новчану социјалну помоћ	0	0	0	63	63
Право на временски ограничену новчану социјалну помоћ	85	75	407	0	567
Право на једнократну новчану помоћ	122	170	461	70	823
УКУПНО	440	405	1119	133	2097

ИНДИКАТОР 23: Број избеглих и интерно расељених лица по старости и родној припадности**Табела 24. Број избеглих и интерно расељених лица по старости и родној припадности Дољевац**

Старост	Избегла лица	Интерно расељена лица	Укупно
Деца	5	15	20
Млади	10	5	15
Одрасли	31	44	75
Старији	21	19	40
УКУПНО	67	83	150

Здравствена заштита**ИНДИКАТОР 24: Број становника на једног лекара**

На подручју Општине Дољевац број становника на једног лекара износи 710 становника, док број становника на једног стоматолога износи 4.615 становника.

Спорт и култура**ИНДИКАТОР 25: Спортски објекти на територији општине Дољевац**

Спортски објекти општине Дољевац су малобројни, неадекватни и недовољни за укупну активност и потребе у области спортске културе.

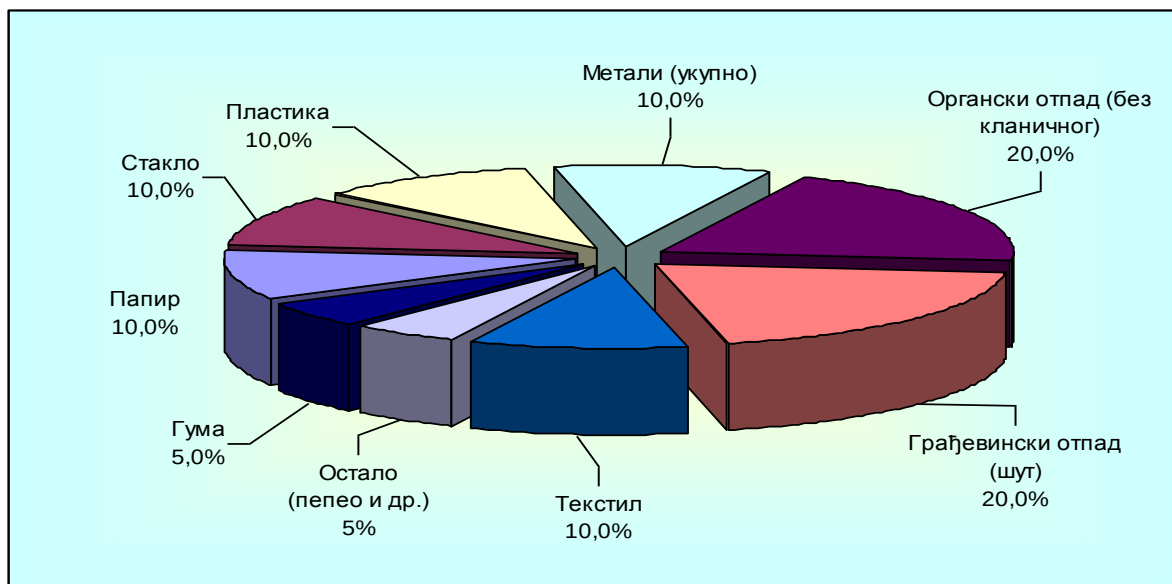
На територији општине Дољевац постоје : **ДВЕ ФИСКУЛТУРНЕ САЛЕ** – једна је у Основној школи у Пуковцу и једна у Основној школи у Дољевцу, **ЈЕДНА АЕСТ АСФАЛТИРАНИХ СПОРТСКИХ ТЕРЕНА, ЧЕТИРИ ЗЕМЉАНИХ ТЕРЕНА У ОКВИРУ ШКОЛЕ, ОСАМ КОШАРКАШКИХ ИГРАЛИШТА и ОСАМ ИГРАЛИШТА ЗА МАЛИ ФУДБАЛ**

2.3 Заштита Животне средине

Смањење негативних утицаја на здравље људи - указују на појаве угрожавања здравља људи, без обзира да ли се ради о изложености дејству опасних и штетних материја, нивоа задовољавања потреба за здравом храном или последицама од повређивања у случају елементарних непогода или других незгода.

ИНДИКАТОР 26 : Општински отпад по врсти одлагања

Графикон 6. Општински отпад по врсти одлагања

ИНДИКАТОР 27: Рециклирани отпад

Одлагање отпада са територије општине Дољевац, без сортирања и без третмана отпада, се врши на градској депонији у Нишу (без издвајања секундарних сировина и сепарирања)

ИНДИКАТОР 28: Квалитет површинских вода

Не постоји никакав мониторинг квалитета површинских вода на територији општине Дољевац. На квалитет површинских вода и водотокова највећи негативни утицај има чињеница да се велики број дивљих депонија налази управо поред или у непосредној близини површинских вода. Њихова се санација, безуспешно обавља већ читав низ година, пошто се саниране површине убрзо враћају у пређашње стање.

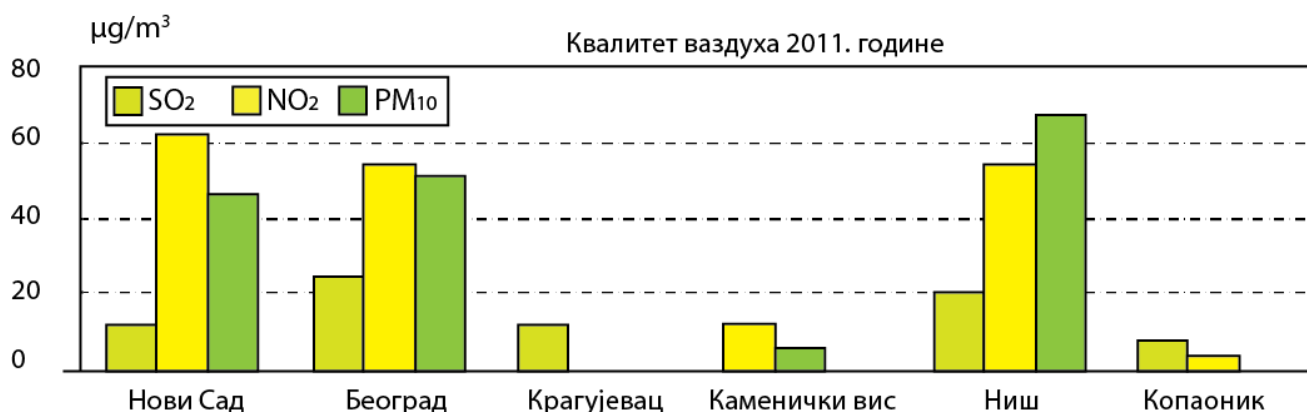
ИНДИКАТОР 29: Природне катастрофе, припрема за непогоде

Не постоји никакав званични документ који би дефинисао ову област али је Акционим планом ове Стратегије у оквиру Стратешког циља 1.2. предвиђен пројекат број 1.2.2.3 - Унапређење функционисања противградне заштите на територији Општине, као и у оквиру Стратешког циља 3.1 предвиђен пројекат број 1.2.2.3 - Усвајање и имплементација општинских аката битних за заштиту животне средине (Локалног и Регионалног плана управљања отпадом; Претходне студије оправданости са Генералним пројектом прикупљања, каналисања и третмана отпадних вода на територији општине; Процену угрожености и План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, доношење ПДР-а битних за заштиту животне средине, ...), који ће у наредном периоду знатно поправити тренутну ситуацију када је ова област у питању.

ИНДИКАТОР 30: Квалитет ваздуха

Не постоји никакав мониторинг квалитета ваздуха на територији општине Дољевац. На квалитет ваздуха и загађење уопште, повољан утицај има чињеница да не постоји велики број индустријских загађивача на подручју територије општине Дољевац.

Графикон 7: Квалитет ваздуха

3. Економски развој

3.1. Тренутна ситуација

Општина Дољевац спада у ред 40 најнеразвијенијих општина у Србији, а привредни развој овог подручја у периоду након Другог светског рата карактерише недовољна дефинисаност основних праваца развоја.

Општинска управа општине Дољевац има амбицију да покрене процес оживљавања привреде, управо користећи бројне природне, географске и културно-историјске могућности, тако да је отворена за комуникацију у том правцу.

Што се тиче улагања у развој овог подручја, посебна је повољност што не постоје проблеми око власничких односа потенцијалних локација које би могле бити занимљиве за улагање и покретање бизниса. Комуникација са општинском управом је лако остварива у сваком смислу.

Са становишта природних услова, општина Дољевац има широке могућности развоја. Налази се у непосредној близини великог индустријског центра, има широко пољопривредно залеђе, бројну радну снагу и изванредне могућности за развој прехранбене индустрије и терцијалних делатности. Пољопривреда Општине, поред обиља радне снаге, располаже и значајним земљишним и солидним сточним фондом.

Но, и поред тога што је већина предуслова за реализацију динамичног и стабилног привредног развоја евидентна, темпо развоја Општине је у досадашњем периоду био релативно низак, са извесним елементима стагнације.

Компаративне предности Дољевачке општине су бројне, али је потребно издвојити неколико кључних: Географске предности, које подразумевају чињеницу да се наша Општина налази на врло значајној саобраћајници Београд – Скопље – Солун и на тремеђи општина Ниш – Лесковац – Прокупље. Ова значајна предност отвара знатне могућности за развој привреде и економије. У Дољевачкој општини, која је раскрсница значајних путева, могућа је изградња робно-дистрибутивног центра, као и формирање бесцаринске зоне.

Све то јесте добар показатељ оптимизма и вере људи са овог подручја у убрзани развој општине Дољевац, који ће јој омогућити, после вишедеценијског таворења, излазак из групе неразвијених и заосталих општина Србије.

У Општини је успостављен систем подршке руралном развоју који је усклађен са потребама и специфичностима становништва кроз диверзификацију руралне економије, посебно у областима повећања конкурентности пољопривреде и јасној идентификацији квалитетног туристичког производа.

У привредној структури Општине, поред пољопривреде као водеће гране, заступљене су и друге делатности: индустрија, занатство, трговина, и слично. Њихов развој почиње већ у првим годинама после Другог светског рата, изградњом једног броја привредних објеката и оснивањем првих предузећа. Нека од њих су, из разних разлога, престала са радом, док један број и данас обавља своју делатност, али ваља истаћи да су сва на одређени начин и у своје време дала одређени допринос бржем привредном и друштвеном развоју средине. Постојећи капацитети електроенергетске инфраструктуре намећу перманентно усклађивање са захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже је задовољавајућа у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафо станица, чија изградња и реконструкција представља задатак наредног планског периода. Приоритет има изградња трафо станице 110/35/10 KV у близини Кочанске петље, која ће представљати основу за развој планиране индустријске зоне и побољшања у снабдевању електричном енергијом домаћинства у највећим насељима не само на територији општине Дољевац.

Што се тиче реализације пројекта гасовода, урађен је главни пројекат за примарни вод, а пројекти за секундарне водове су тренутно у фази израде. У наредних неколико година планира се завршетак примарног вода. Гасификација је неопходна како због индустријске зоне тако и због смањења сезонског загађења ваздуха. Планира се да ће магистрални гасни цевовод бити урађен до 2014. године, а у каснијем периоду се планира даљи развод до крајњих корисника – индустрије и домаћинства. То ће представљати додатни сигнал и потенцијал за нове инвеститоре, да на овом подручју, спроводе озбиљније инвестиције, упошљују радну снагу и искористе повољне услове и наведене ресурсе за своје планове.

Општина Дољевац ће, свим адекватним и законски дозвољеним средствима, чинити све да привлачи такве инвеститоре, и у сарадњи са Републичким органима и министарствима, омогућити реализацију таквих пројеката.

Пољопривреда

По географско - климатским условима шира околина Дољевца је изразито пољопривредни крај тако да је пољопривреда основна привредна делатност у Општини. Стање пољопривредног земљишта у општини Дољевац је следеће: пољопривредно земљиште 73 % ; шуме 17 %; изграђено 8 %; остало 2 %. На плану уређења пољопривредног земљишта и стварању повољних услова за рационалнију обраду земље и интензивирање пољопривредне производње, у другој половини осамдесетих и почетком деведесетих година прошлог века, извршена је комасација земљишта на површини од 4.000 ха у катастарским општинама: Мекиш, Орљане, Шарлинац, Шаиновац, Пуковац, Дољевац и Чапљинац. Према програму комасације земљишта, који је донела Скупштина општине, комасација треба да се спроведе и у атарима осталих села на површини од 2.000 ха. Значај извршене комасације је, поред осталог, у томе што је посебна карактеристика земљишног фонда у Општини - уситњеног поседа и велики број парцела у целини и просечно по домаћинству, односно аграрна пренасељеност подручја. Ово се види из података да је пре комасације обрадива површина у Општини била подељена на 70.000 парцела чија је просечна величина 17 ари, просечан број парцела по једном домаћинству 13,43 ари, а просечна величина поседа по домаћинству 2,32 ха. На комасираном подручју површина парцела је повећана за око четири пута, а у том односу је смањен и просечан број парцела по домаћинству као и укупан број парцела. Због повољних природних услова пољопривредна производња је разноврсна и у њој су заступљене све пољопривредне гране. У структури производње највише је заступљено гајење пшенице и кукуруза, под којима се налази око 5.700 ха ораничних површина. Следеће место по површини пољопривредног земљишта заузима узгајање поврћа. Посебно је актуелна производња раног поврћа под пластеницима, а принос који остварују пољопривредници општине и у овој области је далеко испод просечног приноса Републике и Нишавског округа. У воћарској производњи у општини Дољевац се постижу приноси бољи него што су просечни приноси у нишавском округу, чак су у производњи шљива изнад Републичког просека. У предходним годинама, откуп пољопривредних производа је био далеко испод очекиваног, а пре свега код вишње, шљиве и малина. На стање откупа посебно се одразио ниво цена и рокови исплате откупљених количина као и начин исплате. У циљу

смањивања неповољних утицаја приликом откупа пољопривредних производа, у Општини се покреће иницијатива за формирање задруге или удружења за воће и поврће. Активним мерама би требало подстицати развој воћарске производње у овом крају, а активну улогу у развоју воћарства представља присуство програма Данске владе "Fruits & berries", који у сарадњи са Министарством Пољопривреде Републике Србије, спроводи вишегодишњи програм развоја производње јагодичастог и бобичастог воћа на територији Јужне Србије. Овај програм обухвата и подручје Општине Дољевац и може имати велику улогу у развоју пољопривреде, као и општем економском развоју овог подручја.

Република Србија: Укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта на територији Републике Србије износи 3.355.859 ха, док је укупан број говеда 908.990, свиња 3.403.288, оваца 1.729.278, коза 235.576, живине 26.627.308 и пчелињих друштава 673.651. Пољопривредна газдинства на територији Републике Србије поседују 408.734 двоосовинска трактора. У области сточарства највише се гаје свиње и говеда, као и живина. Некада добро заступљено гајење оваца је данас сведено на минимум.

Подаци приказани у овом саопштењу представљају процену броја стоке по врстама, извршену на основу првих резултата Пописа пољопривреде 2012, података о клању стоке у кланицама и коначних резултата истраживања у области сточарства из претходних година. Према овим подацима, у Републици Србији, са стањем на дан 1. децембра 2012, у односу на претходно стање, укупан број говеда мањи је за 1,7%, крава и стеоних јуница за 0,8%, свиња за 4,5%, крмача и супрасних назимица за 5,7%, коња за 1,4%, док је укупан број оваца већи за 12,0%, оваца за приплод за 11,2%, коза за 81,6% и живине за 26,6%.

Табела 25: Стање Сточарске производње у Републици Србији

Говеда		Свиње		Овце		Козе	Коњи	Живина
Укупно	Краве и стеоне јунице	Укупно	Крмаче и супрасне назимице	Укупно	Овце за приплод			
920762	537708	3138508	457843	1635218	1240933	235576	11414	24175563

Значајан допринос на унапређењу сточарства и заштити стоке својим дугогодишњим радом даје Ветеринарска станица у Дољевцу, са пунктовима у неколико насеља, а од недавно су отворене и две приватне ветеринарске станице од стране дипломираних ветеринара са територије општине Дољевац.

Предузетништво

Присутно је повећање броја незапослених у последњој деценији. Та ситуација се погоршала током процеса транзиције када је велики број људи који су остали без посла Влада Републике Србије финансијски подржала кроз разне програме. Нажалост незапосленост се повећава и међу млађим становништвом. Чињеница је да је управо сектор предузетништва потенцијал за смањење овог растућег тренда незапослености у Србији, и да се у овом правцу требају кретати и национални и локални програми подршке и стварање услова за лакше отварање малих производних и услужних предузетничких радњи. Нажалост, раст броја људи који самостално обављају делатност (најчешће у приватним радњама), као и отварање малих и средњих предузећа, није био довољно висок да абсорбује значајан проценат људи који су остали без посла.

Са друге стране, пораст запослености у ванпривредним делатностима представља више додадни терет, него раст у регионалној економији, обзиром на чињеницу да се зараде радника из тог сектора финансирају из општинских или државног буџета.

Повећање броја незапослених је последица и неефикасног процеса приватизације који је посебно изражен у овом делу земље.

Што се предузетништва тиче углавном се баве трговинским и услужним делатностима као што су:

- стоваришта грађевинског материјала;
- трговинске радње;
- обућарске радње;
- вулканизерске радње;
- фризерски салони;
- аутопревозничке услуге;
- аутомеханичарске услуге;
- угоститељске услуге и др.

Туризам

Општина Дољевац иако има повољан саобраћајно-географски положај, али је туристички потпуно неразвијена. Постоје потенцијали за развој ловног и риболовног (у мањој мери искоришћени), излетничког и транзитног туризма, али носиоци туристичке понуде требало би да буде културно-историјско наслеђе. Пре свега то су средњовековни град Копријан, црква Свете Петке у Ћурлини и црква Светог Јована код Орљана. Град Копријан потиче из XIV века, под заштитом је од 1947. године као добро од великог значаја. Локалитет је слабо туристички валоризован, нема доброг прилазног пута и препуштен је зубу времена. Црква Свете Петке у Ћурлини је изузетно лепо архитектонско здање, грађено на античким основама. Позната је по томе што је у њој боравио краљ Милан Обреновић, и до пре неколико година у цркви се налазила његова слика, коју је урадио познати уметник Ђорђе Крстић. Црква Светог Јована на брду Кумига изнад Орљана, преко пута Копријана, потиче из Немањинског периода и изузетно је привлачна. Црква је под заштитом Републичког завода за заштиту споменика од 1947. године. Неколико стотина метара испод ње налази се "лековити шупљи камен", а у подножју брда у Орљану је црква Свете Петке. Највећи проблем општине је недостатак стручног кадра, непостојање туристичке организације и недостатак објеката за смештај (на територији општине не постоји ниједан).

Индустријски капацитети

Подручје општине Дољевац налази се на раскрсници осовина индустријског развоја I и II реда, који се пружају дуж саобраћајног коридора Е-75 на правцу од Суботице, преко Београда и Ниша до Македонске границе (осовина индустријског развоја I реда) и од Качаника преко Приштине, Подујева, Куршумлије и Прокупља до Ниша и даље према Зајечару и Неготину (Е - 771 осовина индустријског развоја II реда), као и на раскрсници велико – јужноморавског и косовског појаса индустријског развоја, такође и II значаја. Општина Дољевац се налази у непосредном залеђу Ниша, који има категорију великог индустријског центра са потенцијалима развоја високих и средње сложених индустријских технологија са значајним индустријским и слободним зонама. И поред оваквог положаја, као и покушајима многих актера да привреда, а нарочито индустрија изађе из стања рецесије и стагнације и крене у ведрију будућност, још увек су присутни бројни ограничавајући фактори развоја као што су:

- наслеђене последице дубоке економске кризе изазване распадом бивше СФРЈ (1992.), економским санкцијама међународне заједнице (1992-1996.), хиперинфлацијом (1993.) и последицама бомбардовања СР Југославије 1999. у коме су поједини индустријски капацитети потпуно или делимично уништени,
- поремећаји и ограничења индустријских субјеката у спољнотрговинском пословању,
- технолошки раскорак са развијеним светом и пад конкурентности производа на домаћем и иностраном тржишту,
- недостатак законске регулативе, која на адекватан начин регулише услове привређивања,
- недовољна инвестирања у индустрију,
- смањена тражња производа и услуга услед драстично опале куповне моћи становништва,
- сива економија,
- ефекти процеса приватизације друштвених предузећа.

У оквиру локалне индустрије у општини Дољевац послују: Носилац развоја трговине на простору општине је "Дака" д.о.о. из Дољевца, смештено тик уз регионални пут Ниш-Прокупље на површини од око 1,5ха, са великим пословним и магацинским простором. На овом простору смештена је veleпродаја робе широке потрошње најразличитијих добављача, стовариште свих врста грађевинског материјала. У домену делатности ове успешне фирме спада и транспорт и шпедиција робе у земљи и иностранству. За обављање ове делатности ово предузеће поседује десетак нових камиона, шлепера и тегљача. Повољни саобраћајни положај Дољевца, Пуковца, Кочана, Белотинца и још неких насеља утицао је да је на овом подручју смештен и значајан број складишта, откупних станица, магацина, пословних јединица и трговинских кућа са стране, као и да постоји велико интересовање за нове инвестиције у овој области. Очекује се да ће трговина и у наредном периоду бити један од главних носилаца запошљавања у Општини. Од великих предузећа треба истаћи следећа: Прехрамбена индустрија "Мак интернационал" "Дадап" Кочане "Green Garden" Орљане, "Млин Стевановић" Малошиште, "Млин Пешић" из Пуковца; Грађевинске компаније "Водоградња" из Пуковца, "Мостоградња" Дољевац "Шило Пром" из Белотинца; остале индустрије, "Forest enterprises" Пуковац "Алекс-интернционал" из Кочана, "Димић" из Орљана, "Интерфиш" из Белотинца, "Леминд промет", "Југотекс" АД "Метал" и наравно "Леони", који ће у наредном периоду бити генератор запошљавања у општини и допринети знатном смањењу процента незапослених у општини па и шире. Од познатих и успешнијих занатских радњи могу се истаћи "Универзал" и "Бамби", из Дољевца, "Сале", "Алу Стил" и "Сјај" из Пуковца. На основу свега изнетог може се закључити да је мала привреда носилац привредног развоја општине и да се у будућности очекују још повољнији резултати, боље пословање и запошљавање већег броја радника у овом сектору.

Од већих инвестиција поново помињемо директну страну инвестицију компаније "LEONI Wiring Systems Southeast d.o.o" из Прокупља, са многобројним ефектима на привреду општине и то у току припреме, реализације и по завршетку инвестирања. Планира се запошљавање око 1.500 радника. Подршку инвеститору, компанији "LEONI", кроз подстицајне мере за отварање нових радних места, пружиће и СИЕПА, док ће Национална служба за запошљавање обезбедити подршку кроз програм за обуку запослених. Претпостављена вредност инвестиције је 21 000.000 евра, што би обухватило изградњу фабрике површине 26.321m² и њене пуне запошљености у периоду од 2013. до краја 2015. године.

Слика 1. Изградња објекта компаније "LEONI Wiring Systems Southeast" д.о.о.

Слика 2. Изградња објекта компаније “ LEONI Wiring Systems Southeast “ д.о.о.

Табела 26: Карактеристике досадашњих инвестиција

	Укупно	Карактер изградње			Техничка структура			
		Нови капацитети	Реконстру- кција, модерни- зација, доградња и проширење	Одржавање нивоа постојећих капацитета	Грађевин- ски радови	опрема с монтажом		Остало
						Домаћа опрема	Увозна опрема	
Р. Србија	425 400 001	222 688 037	156 744 297	45 967 667	189 735 732	122 606 732	92 111 327	20 946 210
Нераспоре- ђено	7 982 824	4 848 138	2 416 898	717 788	3 578 334	2 385 649	852 806	1 166 035
СРБИЈА-ЈУГ	106 348 608	52 972 052	37 352 879	16 023 677	39 907 141	35 680 247	28 949 767	1 811 453
Ниш. област	7 679 725	2 993 743	2 841 220	1 844 762	3 651 145	3 135 995	798 683	93 902
Дољевац	46 917	27 972	15 082	3 863	26 520	10 861	2 072	7 464

3.2. Институционална подршка развоју МСП и предузетништва

Национални програми подршке

Од институционалне подршке сектору МСПП све присутне институције су републичког и/или регионалног карактера, тако да се на територији општине Дољевац не налази седиште ни једне институције за подршку МСПП сектору. Од значајнијих институција територију општине Дољевац покривају следеће институције:

Национална Агенција за регионални развој. Као прва институција присутна „на терену“ Национална агенција од свог оснивања пружа нефинансијску подршку правовремено и под повољним условима. Основана је Законом о Агенцији за развој малих и средњих предузећа ("Службени гласник РС", бр. 65, од 23.11.2001. године). Агенција је основана са основним циљем да подржи (помогне, саветује и заштити) развој и интересе МСП сектора, што треба да допринесе уравнотежењу привредне структуре, равномернијем регионалном развоју и оживљавању економских токова у земљи.

РРА – Регионална Развојна Агенција д.о.о., Ниш.² Ова агенција је део Републичке мреже за подршку сектору МСПП. Она пружа директне услуге МСПП сектору, и то у следећим областима: информисање, консалтинг, едукација промоција и др. Основана је јуна 2007. Године. С обзиром да је Агенција део мреже стручне подршке за подстицање развоја МСПП на нивоу Србије, преко ње се реализују многи програми Владе, односно Национална агенције за развој МСПП. Од 2009. године Агенција је посебно била активна у подршци сектору код конкурисања за „start-up“ кредите Фонда за развој Републике Србије, подржаном од стране Министарства економије и регионалног развоја и Национална агенције за развој МСПП, програма иновативности и конкурентности МСПП, програма менторинга за МСПП и осталих развојних програма.

Бизнис инкубатор центар.³ Овај инкубатор је основан уз подршку Владе краљевине Норвешке кроз тзв. SINTEF програм. Инкубатор је лоциран у оквиру Машинске индустрије и у њему је тренутно смештено 12 станара. Основни задатак Инкубатора је да обезбеди повољне услове за раст и развој бизниса, што пре свега подразумева подршку у простору, информацијама, консалтингу, промоцији, едукацији и др. Станари бизнис инкубатора, по правилу требају бити предузећа или предузетничке идеје са високим потенцијалом раста, заснованих на иновацијама и високом технолошком нивоу.

Регионална привредна комора, Ниш.⁴ Комора је интересна организација која одговорно штити дугорочне интересе чланова, а својим услугама омогућава значајну уштеду у коришћењу бизнис сервиса и информација. Коришћењем услуга коморе - пословних информација и саветодавних услуга уз коришћење модерних технологија - присуствовањем семинарима, презентацијама, скуповима најугледнијих менаџера пружа изванредне шансе за развој и унапређење пословања сектора МСПП. Значајну подршку привреди Србије пружају са националног нивоа и :

Министарство економије и регионалног развоја – пружа нефинансијску и финансијску подршку малим и средњих предузећима и предузетништву преко свог сектора за подршку малим и средњим предузећима и предузетништву. 21. јуна 2003 године, Република Србија је потписала Европску Повељу о малим предузећима и обавезала се да ће радити у складу са начинима деловања која важе у Европској унији, узимајући у обзир потребе малих предузећа. Што се тиче финансијске помоћи Министарство економије и регионалног развоја нуди следеће могућности:

- субвенционисане кредите за привреду и грађане
- »start up« кредите за почетнике
 - за привредна друштва
 - за предузетничке радње
- кредити за подстицај и развој предузећа и предузетништва у најнеразвијенијим општинама
- кредити за ублажавање последица економске кризе
- кредити за подстицање искоришћења иновација
- субвенције НСЗ за samozapoшљавање и запошљавање нових радника

Министарство економије и регионалног развоја такође подржава развој кластера и осталих начина привредног удруживања.

Фонд за развој Републике Србије - Циљ Фонда за развој Републике Србије је подстицање динамичног привредног раста, односно стварање привредне структуре прилагођене модерној, према свету отвореној тржишној привреди. Повољни кредити Фонда су значајан подстицај за привреду. Захваљујући добром одабору програма и бонитетним клијентима увећан је кредитни потенцијал, а Фонд је прерастао у финансијску институцију која своје програме финансира из сопствених извора- од наплате пласираних кредита, а свој углед гради сталним унапређењем рада, стручним и

² Више детаља на: www.rcmsp.rs

³ Више детаља на: www.bicnis.org.rs

⁴ Више детаља на: www.rpknis.rs

професионалним пружањем услуга. Своју развојну мисију Фонд за развој види у даљем јачању партнерства са онима због којих постоји - са привредом Србије.

СИЕПА - Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА) помаже српским предузећима да извезу своје производе и услуге и постану конкурентнија на страним тржиштима. Са друге стране, промовисањем могућности за улагања и пружањем помоћи страним инвеститорима да започну пословање у Србији, активно ради на отварању нових радних места, покретању домаће привреде, трансферу технологија и преношењу нових знања и вештина. Агенција успешно функционише као посебна организација Владе Републике Србије и све услуге које пружа су бесплатне.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – обезбеђује преко конкурса подстицајна средства за спровођење саветодавних послова у пољопривреди, финансирање одржавања локалних и регионалних изложби стоке, доделу подстицајних средстава за подршку развоју села кроз инвестирање у проширење и унапређење економских активности сеоског становништва.

Канцеларија за локални економски развој Дољевац: основана је 2012. године. Функционише у оквиру Одељења за привреду и финансије општинске управе, са мисијом да допринесе повећању економског развоја реализацијом пројеката предвиђених стратешким планом за сектор МСПп.

Постоје и друге институције, углавном на републичком нивоу које директно или индиректно дају подршку сектору МСПП, али су од мањег значаја и на овом месту се неће детаљније разматрати.

Поред наведених институција, у општини Дољевац постоји и удружење предузетника. Планира се интензивна активност на јачању овог удружења и његово озбиљно активирање као водећег инструмента економског развоја општине, уз подршку Општине и новоформиране канцеларије за ЛЕР.

Општина Дољевац будућим инвеститорима нуди:

- Изузетан саобраћајни положај општине – као раскрсница важних и фреквентних магистралних и регионалних путева - удаљеност од Нишког аеродрома 25 км, од Лесковца и Прокупља 25 км,
- општина Дољевац по степену развијености спада у четврту групу изузетно недовољно развијених општина за које Влада РС издваја значајна бесповратна средства за развој,
- институционалану подршку за инвеститоре – брзе услуге општинске администрације, одељења за привреду и финансије, Канцеларије за локални економски развој,
- потенцијалне инвеститоре општина може ослободити плаћања локалних прихода (накнаде за заштиту и унапређење животне средине, комуналне таксе на истицање фирме) у првих 1 до 5 година пословања (уз сагласност Министарства финансија – Комисије за контролу државне помоћи),
- олакшану комуникацију и заступање интереса инвеститора на регионалном и републичком нивоу,
- конкурентну и квалификовану радну снагу,
- усвојену планско – техничку документацију,
- конкурентне цене – ниске накнаде за уређење и коришћење грађевинског земљишта, комуналне, локалне таксе,
- убрзану процедуру издавања урбанистичко – техничких аката (информација о локацији, локацијских, грађевинских и употребних дозвола),
- богатство природних ресурса,
- велики потенцијал за улагање у области пољопривреде и туризма,
- олакшан приступ међународном тржишту,
- расположиво земљиште за инвеститоре.

Електроенергетска инфраструктура и Гасна инфраструктура

Постојећи капацитети електроенергетске инфраструктуре намећу перманентно усклађивање са захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже је делимично задовољавајућа у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафо станица, чија изградња и реконструкција представља задатак наредног планског периода. Приоритет има изградња трафо станице 110/35/10 KW у близини Кочанске петље, која ће представљати основу за развој планираних индустријских и радно-пословних зона и побољшања у снабдевању електричном енергијом домаћинстава у највећим насељима не само на територији општине Дољевац. Што се тиче реализације пројекта гасовода, до сада је изграђен магистрални гасовод на подручју целе општине, а пројекти за секундарне водове су тренутно у фази израде. Гасификација је неопходна како због индустријских потреба, тако и због смањења сезонског загађења ваздуха. Један од првих корисника гасних инсталација ће највероватније бити фирма „LEONI“, а то ће сигурно представљати додатни сигнал и потенцијал за нове инвеститоре, да на овом подручју, спроводе озбиљније инвестиције, упошљавају радну снагу и искористе повољне услове и наведене ресурсе за своје планове. Општина Дољевац ће, свим адекватним и законски дозвољеним средствима, чинити све да привлачи такве инвеститоре, и у сарадњи са Републичким органима и министарствима, омогућити реализацију таквих пројеката.

Планира се да ће магистрални гасни цевовод бити урађен до 2014. године, а у каснијем периоду се планира даљи развод до крајњих корисника – индустрије и домаћинстава. То ће представљати додатни сигнал и потенцијал за нове инвеститоре, да на овом подручју, спроводе озбиљније инвестиције, упошљавају радну снагу и искористе повољне услове и наведене ресурсе за своје планове.

3.3. SWOT анализа

Снаге:	Слабости:
• Повољан географски положај Општине • Добри природни ресурси • Повољан саобраћајни положај: Магистралне саобраћајнице - ауто пут, железничка пруга, аеродром • Расположиви људски ресурси • Добре могућности образовања: близина Нишког универзитета • Сарадња са Националном службом за запошљавање • Формирана канцеларија за ЛЕР • Велика богатства минералним сировинама (шљунак и песак) • Релативно низак ниво загађености земљишта • Велики потенцијали за коришћење обновљиве енергије – пољопривредни отпад, биомаса, биогас, соларна енергија • Погодно тло и климатски услови за производњу здраве хране • Близина Ниша – потенцијалног тржишта пољопривредних производа • Припремљени урбанистички и просторни планови • Постојање планова за даља улагања и	• Лоша електроенергетска ситуација • Низак ниво стручности и образовања радне снаге • Недостатак знања за успешно вођење бизниса • Недовољна свест о потреби перманентне едукације • Проблеми са избором и применом нових технологија и развојем нових производа • Помањкање менаџерских вештина, у изради бизнис планова, недостатак стручних знања о савременој производњи, маркетингу, извозу • Недостатак знања из области стандардизације и сертификације • Недостатак информација о могућностима пословања, пре свега када је реч о процени пословних изгледа, односно тестирању пословне идеје са аспекта тржишта • Недостатак предузетничке културе и предузетничког духа • Непостојање организованог удруживања – кластера, пољопривредних задруга • Недовољна искоришћеност природних ресурса • Недовољна искоришћеност ИТ

стварања привлачног инвестиционог амбијента • Постојање слободних локација за индустријске зоне • Опремљене индустријске зоне • Традиција у пољопривреди и занатству • Сектор МСПП заинтересован за унапређење свога посла • Сектор МСПП поседују велику тржишну и технолошку флексибилност • Разумевање и оријентација локалне самоуправе на подршку локалном економском развоју • Усвојени бројни стратешки планови и документи	• Недовољан регионални маркетинг • Недостатак регионалних брендова • Ниска конкурентност производа и услуга • Недовољна оријентација ка иностраним тржиштима • Високи трошкови пословања • Ниска продуктивност • Лоша контрола квалитета • Уситњеност пољопривредних газдинстава • Низак стандард грађана и сиромаштво • Незапосленост и мањак радних места • Недовољност прерађивачких капацитета у пољопривреди • Капацитети водотокова недовољно искоришћени за потребе наводњавања
Шансе:	Претње:
• Заинтересованост и спремност општинских власти за сарадњу и развој сектора МСПП • Предузимање мера за: - побољшање електроенергетских прилика - изградњу туристичко- рекреативних комплекса - побољшање туристичке понуде • Активности интернационалних програма (HELP, EXCHANGE, ЕУ ПРОГРЕС, USAID, Fruits and Berries ...) • Постојање подстицајних програма Владе Републике Србије • Отварање нових погона и повећана тражња за неупошљеном радном снагом • Подстицајне активности НСЗ • Повећање интеррегионалне сарадње (Македонија, Бугарска), трансфер технологије, знања, добрих пракси • Близина границе Европске Уније • Увођење ЕУ стандарда • Близина КОРИДОРА 10 • Предприступни фондови ЕУ • Развој подстицајних мера од стране локалне самоуправе намењен потенцијалним инвеститорима • Могућност да МСПП пружају логистичку подршку великим предузећим • Позитивна локална фискална политика • Подизање заинтересованости потенцијалних инвеститора за улагања на територији општине Дољевац	• Одлив становништва у индустријске и административне центре • Економска нестабилност • Светска економска криза • Релативно честе промене законске регулативе • Политичка и макроекономска нестабилност у Србији • Недовољан ниво економског развоја друштва • Елементарне непогоде • Инсталирање « прљавих » технологија • Конкуренција других региона са сличним потенцијалима • Лоша законска регулатива за започињање приватног бизниса • Честе промене услова пословања • Недостатак подстицајне развојне политике • Недостатак средстава за развојне пројекте • Недовољно ефикасан поступак заштите права по основу пословних трансакција судским путем, како би се обезбедило брзо, ефикасно и непристрасно решавање спорова • Подизање цене енергената и сигурност добавља

4. Друштвени развој

4.1. Тренутно стање

У области друштвеног развоја Општина Дољевац представља савремену и безбедну општина која наглашава неопходност очувања културне разноликости и идентитета, уз јачање кохезије читавог друштва, која се бави смањењем сиромаштва и заштитом најугроженијих група становништва, са модерним образовним и здравственим системом.

Подручје Општине Дољевац налази се на раскрсници осовина индустријског развоја I и II реда, који се пружају дуж саобраћајног коридора Е-75 (друског и железничког) на правцу од Суботице, преко Београда и Ниша до Македонске границе (осовина индустријског развоја I реда) и од Качаника преко Приштине, Подујева, Куршумлије и Прокупља до Ниша и даље према Зајечару и Неготину (Е - 771 осовина индустријског развоја II реда), као и на раскрсници велико – јужноморавског и косовског појаса индустријског развоја, такође I и II значаја. То подручју даје веома важну улогу када су у питању социјална заштита, спортска и културна добра, као и здравствена заштита, нарочито у делу здравствене заштите у подручју Коридора 10. У летњем периоду, са проласком бројних туриста и особа које своје одморе проводе у својим родним крајевима, број саобраћајних незгода на овој деоници се повећава до осам пута. Из тог разлога, веома ће важну улогу у будућем периоду, имати формирање службе Хитне помоћи при Дому здравља.

Центар за социјални рад

Центар за социјални рад има 9 запошљених на 50 м² у 5 канцеларија што не одговара потребама овакве установе. Приступност центра је неадекватна потребама корисника, а првенствено особама са посебним потребама, и релативно је на ниском нивоу информисаност корисника о услугама које Центар пружа. Према плану рада Центра за 2013. годину, планирано је да се на име једнократних помоћи материјално најугроженијим породицама и појединцима подели 8.680.000. динара, што се у потпуности и реализује. Једнократне помоћи се најчешће додељују за набавку хране, куповину школског прибора, огрева, набавку лекова и друге медицинске опреме, побољшање услова становања, набавку одеће и обуће, плаћање школарина и слично. Такође је планом предвиђено и да се, у циљу помоћи најстаријој популацији становништва, ангажује седам геронтодомаћица које би требале да обилазе 35 старих особа. Успешно се спроводи пројекат Народних кухиња, од стране Црвеног крста, на територији општине Дољевац, и то од 1999. године. Број корисника је стално растао и достигао број од око 450 корисника у овој години. Пројекат Народна кухиња представља континуирану активност усмерену на обезбеђивање једног obroка дневно за социјално најугроженије становнике општине. Припрема obroка врши се у објекту Црвеног крста а затим се дистрибуира у 8 насељених места и то: Малошиште, Мекиш, Орљане, Дољевац, Шаиновац, Кочане, Пуковац и Клисурса.

Дом здравља

Дом здравља Дољевац је једина здравствена установа на територији општине Дољевац. Обавља своју делатност на територији површине 121 км² за 18.463 становника у 16 насељених места. Здравствена заштита становништва Општине Дољевац се у Дому здравља обезбеђује и организује у матичном објекту и још 11 амбуланти. У складу са Статутом Дома здравља Дољевац, рад се организује у следећим службама:

- Служба за здравствену заштиту одраслог становништва са кућним лечењем и санитетским превозом и транспортом;
- Служба за здравствену заштиту жена, здравствену заштиту деце и омладине и поливалентна патронажа;
- Служба стоматолошке здравствене заштите деце и одраслих;

- Специјалистичке службе из области интерне медицине и области физикалне медицине и рехабилитације;
- Дијагностичке службе – Лабораторија и Радиолошка дијагностика,
- Фармацеутска здравствена делатност
- Служба за правно-економске и техничке послове

У Дому здравља Дољевац има укупно 91 запошљених, од којих:

- 24 доктора медицине (од којих 17 специјалиста)
- 4 специјалиста стоматологије
- 36 медицинске сестре / техничара,
- 5 стоматолошких сестара
- 2 стоматолошка техничара
- 4 административна радника,
- 6 возача
- 2 техничка радника
- 5 помоћних радника, хигијеничара.
- 1 фармацеута
- 2 фармацеутска техничара

Служба здравствене заштите одраслог становништва је највећа служба у Дому здравља чији је рад организован у две смене, али и викендом и празником. Рад тимова доктор медицине –медицинска сестра, у амбулантама је организован у складу са потребама корисника, бројем корисника који гравитирају ка тој амбуланти и удаљеношћу од Дома здравља. У оквиру службе је организовано и кућно лечење и збрињавање пацијента од стране изабраних лекара, односно тимова.

У оквиру Службе за здравствену заштиту одраслог становништва се пружа хитна медицинска помоћ континуирано 24 сата. У Дому здравља није формирана посебна служба хитне медицинске помоћи (служба се формира у складу са законским и подзаконским актима за територију од 25.000 становника). За пружање хитне медицинске помоћи ноћу, викендом и празником ангажован је један тим у саставу - лекар, медицинска сестра и возач.

У Служби опште медицине је запослено 14 доктора медицине (8 специјалиста) и 15 медицинских сестара.

У Служби здравствене заштите деце и омладине, здравствене заштите жена и поливалентне патронаже запослена су 3 тима - педијатар и медицинска сестра, 2 тима – гинеколог и медицинска сестра и 4 медицинске сестре обављају патронажне посете свим категоријама становништва.

У Служби стоматолошке здравствене заштите запослена су 4 стоматолога специјалиста, 5 стоматолошких сестара и 2 стоматолошка техничара од којих су уговорена 3 тима – стоматолог и стоматолошка сестра са Републичким фондом за здравствено осигурање, а остали неугворени радници треба да се финансирају из сопствених реалних извора прихода.

У области интерне медицине раде едуковани специјалисти интерне медицине за прегледе и комплетну дијагностику коју поседује Дом здравља у овој области (тест оптерећења, холтер ЕКГ-а и холтер притиска).

У области физикалне медицине су запослена 3 физиотерапеута који су и уговорени радници са Републичким фондом за здравствено осигурање.

У служби дијагностике запослени су специјалиста радиологије и специјалиста медицинске биохемије, 1 рендген техничар и 4 лаборанта.

У Дому здравља је запослено и 17 немедицинских радника и сви су уговорени.

Укупан број пружених услуга у Дому здравља Дољевац у претходних годину дана у свим службама је био 428.791 услуга.

Јавна библиотека

Јавна библиотека располаже холлом од око 150 м², са сврхом приређивања изложби, књижевних сусрета, промоција као и вежбама аматерских фолклорних, балетских и драмских секција. Библиотека располаже и са две канцеларије укупне корисне површине око 30 м² за административно-организационе и управне послове. Поседује и велику салу са 356 седишта за позоришне представе, филмске пројекције и друге промоције. Нажалост, Јавна библиотека има скучен простор за смештај књига и нормално функционисање и пружање ове врсте услуге. Уз одређене адаптације постојећег простора донекле би се ублажила ситуација недостатка простора, предвиђених стандардима за нормално функционисање једне савремене библиотеке. Неопходно је сређивање кровне конструкције и санације руинираних делова Јавне библиотеке.

Спорт и физичка култура

Спортски Савез Општине Дољевац је основан 1955. године са седиштем у Дољевцу, а пословне просторије налазе се у згради бившег Дома Здравља. Спортске активности у општини Дољевац одвијају се кроз рад око 28 клубова са преко 3600 регистрованих спортиста а својим програмским садржајима, спортским, рекреативним и едукативним активностима обухвата, интересно окупља и организује грађане свих узрасних категорија. Спортски савез има четири радника у радном односу.

У области спорта и физичка култура можемо дефинисати следеће проблеме:

- Недовољан број деце укључен у школска такмичења кроз систем који не одговара потребама;
- Школе се у школским системима више ослањају на ученике спортисте, који већ активно тренирају у спортским клубовима, а тиме се никако не поштује принцип да су сва деца равноправна и да имају подједнака права да се такмиче са својим вршњацима;
- Недовољна мотивисаност професора физичке културе за рад у школском спорту као резултат неучествовања у планирању и организацији школских такмичења;
- Опрема и спортски реквизити нису на адекватном нивоу за спровођење програма у оквиру школског спорта;
- Непостојање базе података здравствених и такмичарских способности деце у циљу системског праћења здравља и селектовања деце на територији општине Дољевац.

Потребно је све објекте спортске културе довести у одговарајућу и потпуну функцију и константно одржавати

4.2. SWOT анализа

Снаге:	Слабости:
• Функционисање локалних и републичких установа на територији општине, битних за друштвени развој • Релативно мали пад природног прираштаја и низак ниво негативних миграционих кретања • Висок ниво стручности запослених у установама из области друштвене делатности • Постојање воље локалне самоуправе за улагања у овој области • Сарадња са Националном службом за запошљавање • Расположиви људски ресурси • Велики број стратешких планова и докумената у области друштвеног развоја • Релативно добре могућности образовања:	• Низак ниво стручности и образовања неупошљене радне снаге • Мањак високообразованих кадрова • Недостатак информација и недовољна искоришћеност информационих технологија • Недовољна свест о потреби перманентне едукације

близина Нишког универзитета, високих струковних школа у Лесковцу • Добро развијена мрежа средњих стручних школа у Нишу	
Шансе:	Претње:
• Близина границе Европске Уније • Увођење ЕУ стандарда у области друштвеног развоја • Близина КОРИДОРА 10 • Могућност коришћења Фондова ЕУ и осталих страних донатора • Међугранична сарадња – култура школство, здравствена заштита и спорт • Могућност коришћења домаћих фондова	• Релативно низак природни прираштај • Одлив становништва у иностранство • Економска нестабилност • Светска економска криза • Релативно честе промене законске регулативе • Политичка и макроекономска нестабилност у Србији

5. Животна средина

5.1. Тренутно стање

Општина Дољевац, према својим могућностима, активно ради на очувању животне средине и одрживом управљању природним ресурсима, поспешујући при том синергију економског развоја и очувања животне средине, имајући у виду право будућих генерација на квалитет живота.

Општина Дољевац, као и већина општина у Србији има бројне еколошке проблеме, али се питањима заштите животне средине бави тек у последњих неколико година. Општина Дољевац има неколико врло битних проблема из области заштите животне средине:

- квалитет пијаће воде – који покушава да реши изградњом међурегионалног водосистема "Брестовац-Бојник-Дољевац"
- загађење корита реке чврстим отпадом
- велики број дивљих депонија
- недовољно развијена свест људи у погледу односа према животној средини
- организовано прикупљање и одвожење смећа

Успостављање система управљања отпадом подразумева постизање пуне контроле над свим токовима отпада: од настајања, сепарирања, сакупљања, одвоза па до коначног депоновања-транспорта, третмана и одлагање контролисаног отпада.

Организовано изношење смећа на територији општине Дољевац врши Јавно комунално предузеће Дољевац. Одлагање отпада са територије општине Дољевац без сортирања и без третмана отпада се врши на градској депонији у Нишу у складу са Протоколом број 01-111/99 између општине Дољевац и града Ниша. Одлагање отпада на Нишкој депонији, спроводи се тако што се по одлагању отпада (без издвајања секундарних сировина и сепарирања) цео одложени отпад компактира и застире слојем инертног материјала. Просечна дневна количина одложеног комуналног отпада на територији општине Дољевац је 25,23 тона, односно 72,09 м³ на основу података добијених од ЈКП Дољевац. Просечне количине индустријског отпада се крећу око 10 тона на годишњем нивоу, а потиче од привредних субјеката

На територији општине Дољевац има укупно око 28 дивљих сметилишта која су најчешће смештена уз локалне путеве и реке и канале, са укупно 39.200 м³ отпада. Санација дивљих сметилишта безуспешно се обавља већ читав низ година, јер се санитарне површине убрзо враћају у пређашње стање. Најчешћи састав одложеног отпада на оваквим местима чине: гуме, комунални отпад из домаћинства (пелене за једнократну употребу, батерије, бочице од спрејева, амбалаже од кућне хемије исл.), бела техника,

електрични уређаји, делови моторних возила (уљни филтери, акумулатори...), грађевински отпад (шут), биоразградиви отпад (лишће, трава, грања, увело цвеће исл.).

Дневна количина комуналног чврстог отпада која се сакупи у просеку на територији општине Дољевац износи 72,09 м³/дан (25,23 тона/дан), односно 18.022,5 м³/год (на бази изношења смећа 250 дана годишње) или 6307,5 т/год.

Велику улогу у решавању нагомиланих проблема у овом сектору, имаће “ **ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ** “ донет 2010. године, за период 2010 – 2020.г.

Животињски свет

Слика о стању животињског света у протеклој деценији уклапа се у општу слику друштва непосредно пре транзиције и у транзицији. Са једне стране су слабо развијене невладине организације које се баве еколошким проблемима, а са друге стране изостанак заинтересованости институционалних носилаца из јавног сектора за очувањем животињског света. Ово је последица ниске еколошке и грађанске свести ловаца, риболоваца и људи који су у најближем контакту са природом, што Србији представља огроман проблем, али срећом није тако заступљен у општини Дољевац. Велики проблем, представља и употреба великих количина хемијских средстава у пољопривреди. Многи пестициди забрањени у ЕУ и свету, код нас се и даље користе што доводи до великих и дуготрајних загађења земљишта, али и површинских и подземних вода. То директно утиче на животињски свет, а такође и на бројне биљне врсте. Ловни туризам представља потенцијал ове општине, пошто већ постоје регистрована правна лица која се већ дуже баве овим послом. Међутим, то су још увек скромни кораци, неорганизовани и без неког већег ефекта на економију Општине Дољевац.

5.2. SWOT анализа

Снаге:	Слабости:
• Релативно низак ниво загађености животне средине • Не постојање великих индустријских загађивача • Регионална депонија са десет општина • Депонија за грађевински отпад • Постојање воље локалне самоуправе за подршку унапређењу људских ресурса • Велики потенцијали за коришћење обновљиве енергије – пољопривредни отпад, биомаса, биогаз, соларна енергија • Пројекат реконструкције регионалног водовода у реализацији • Погодно тло и климатски услови за производњу здраве хране • Постојање ЈКП и организованог прикупљање и одвожење смећа • Донешена акта о приступању регионалном принципу третмана отпада • Постојање алтернативне могућности за водоснабдевање насељених места Белотинац, Чапљинац и Малошиште • Постојање могућности за регулисање и одвођење фекалних, атмосферских и отпадних вода	• Слаб и неактиван НВО сектор • Недовољна свест о потреби перманентне едукације • Недовољно МСП и предузетника у који се баве прикупљањем и рециклажом отпада • Недовољна информисаност становништва о питањима заштите животне средине • Низак ниво стручности у области заштите животне средине • Недостатак мерних станица за праћење квалитета воде, ваздуха земљишта • Непостојање систематског мониторинга квалитета воде, ваздуха и земљишта • Недостатак водоводне и канализационе мреже • Неадекватно санирање отпадних вода и чврстог отпада • Недостатак средстава за развојне пројекте • Постојање необрађених и запуштених пољопривредних површина • Бесправна грађња • Недостатак катастра о постојећим природним ресурсима • Велики број «дивљих» депонија

	• Одлагање отпадних материја без претходне селекције и обраде • Појава ерозије земљишта • Исцрпљивање земљишта проузроковано непоштовањем плодореда и појава болести • Спаљивање жетвених остатака • Неконтролисано коришћење пестицида и неадекватно одлагање амбалаже од пестицида
Шансе:	Претње:
• Постојање подстицајних програма Владе Републике Србије за заштиту животне средине • Подстицајне активности НСЗ – јавни радови • Донети Закони и подзаконски акти из области заштите животне средине • Ближе уређење области Јавних приватних партнерстава и коришћења обновљивих извора енергије – подзаконски акти • Заинтересованост страних инвеститора за улагање у екологију • Повећање интеррегионалне сарадње (Македонија, Бугарска), трансфер технологије, знања, добрих пракси • Ефикасно искоришћење свих стимулативних мера у области екологије републичких министарстава • Развој подстицајних мера од стране локалне самоуправе намењен заштити животне средине • Стварање услова за изградњу мини електрана • Могућност формирања јавно-приватног партнерства на пословима третмана отпада, коришћења обновљивих извора енергије и сл.	• Релативно честе промене законске регулативе • Политичка и макроекономска нестабилност у Србији • Недовољан ниво економског развоја друштва • Инсталирање «прљавих» технологија од стране инвеститора • Недовршетак законске трансформације и доношење свих системских закона Јавна приватна партнерства и обновљиви извори енергије (трансформација ЈП, власништво локалне самоуправе, секторски Закони, итд.)

6. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Са становишта природних услова, општина Дољевац има широке могућности развоја. Налази се у непосредној близини великог индустријског центра, има широко пољопривредно залеђе, бројну радну снагу и изванредне могућности за развој прехранбене индустрије и терцијалних делатности. Пољопривреда Општине, поред обиља радне снаге, располаже и значајним земљишним и солидним сточним фондом. Суштински елемент политичке и економске трансформације у било којој земљи је стварање приватног сектора, развој предузетништва и стварање малих и средњих предузећа (МСП). Ово треба да постане водећа снага у економском развоју. МСП стимулишу приватно власништво и предузетничке способности. Она су флексибилна и могу се брзо прилагодити на промену понуде и тражње на тржишту. Она стварају запосленост, промовишу диверзификацију економских активности, подржавају одрживи раст и дају значајан допринос извозу и трговини. Успешна реализација ове

Стратегије захтева заједничке, координиране напоре низа субјеката, укључујући Владу, међународне кредитне институције, иностране донаторе, невладине организације, пословно-заступничке организације, пословни консалтинг и саветодавне услуге, као и мала и средња предузећа. Но, и поред тога што је већина предуслова за реализацију динамичног и стабилног привредног развоја евидентна, темпо развоја Општине је у досадашњем периоду био релативно низак, са извесним елементима стагнације.

Компаративне предности општине су бројне, али је потребно издвојити неколико кључних:

Географске предности, које подразумевају чињеницу да се наша општина налази близу значајне саобраћајнице Београд – Скопље – Солун и на тремеђи општина Ниш – Лесковац – Прокупље. Ова значајна предност отвара знатне могућности за развој привреде и економије. Што се тиче улагања у развој овог подручја, посебна је повољност што не постоје проблеми око власничких односа потенцијалних локација које би могле бити занимљиве за улагање и покретање бизниса.

Комуникација са општинском управом је лако остварива у сваком смислу.

6.1. Изјава о визији одрживог развоја општине

У складу са визијом целокупног друштва и нашу Општину желимо да видимо као економски развијену, отворену према околним тржиштима, али и конкурентну на светском тржишту, а нарочито кад су у питању производи и услуге који представљају компаративне предности овог подручја, као што су пољопривредна производња, производња здраве хране, прерађивачка индустрија и сл. Ово подразумева и развијену инфраструктуру, добре комуникације, повољне услове за улазак капитала и инвестиције, као и пуну запосленост радно способног становништва, што све треба да доведе до повећања животног стандарда и подизања квалитета живота житеља заједнице. Дољевац је одржива и комунално опремљена заједница, богата зеленим, чистим и уређеним површинама, са очуваном и еколошки здравом животном средином и одговорним понашањем својих грађана према њој. је модерна општина са добром здравственом и социјалном заштитом, која кроз едукацију и богате спортске и културне садржаје подједнако пружа подршку млађим и старијим генерацијама у развијању њихових духовних и материјалних вредности. припада кругу средње развијених општина у Србији, са унапређеним и одрживим условима за развој привреде и пољопривреде. и могућности обиласка богатог културно – историјског наслеђа овог краја. Укратко визија општине Дољевац могла би се формулисати:

Општина Дољевац 2023 године – спада у круг средње развијених општина у Републици Србији, са мање од 15% незапошљених, позитивним миграционим кретањима, изграђеном комуналном инфраструктуром, очуваном животном средином, историјским и културним наслеђем, у којој постоји партнерство јавног, приватног и цивилног сектора и која пружа једнаке могућности свима који у њој желе живети и радити.

6.2. Дефинисање приоритета, мера и циљева

Општина Дољевац жели да постане развијена општина стварањем препознатљивог имица и повољног пословног амбијента, где инвеститори долазе да остану, а постојећи привредници шире свој бизнис. Како би остварила овај циљ потребно је да настави улагања у инфраструктуру и да локална самоуправа интензивира подршку великим, малим и средњим предузећима. Иако општина убрзано мења однос јавног према приватном и НВО сектору компликоване и нејасне процедуре су и даље камен спотицања за многе бизнисе. Такав циљ општина Дољевац, у наредном периоду, спроводиће поштовањем свих принципа одрживог развоја, и променом курса понашања и досадашњег поступања са елементима који подржавају одрживи развој. Једино на тај начин, општина Дољевац, може гарантовати сигурнију будућност, генерацијама које долазе, и треба да живе, привређују и стварају материјална и друга добра за нове генерације. Уз много труда, едукација, оспособљавања кадрова, превентивним и репресивним

мерама, може се кренути у реализацију овог циља, али је овде заиста потребна и много већа помоћ шире друштвене заједнице, а нарочито од земаља које су ове области одвано регулисале, и примену принципа одрживог развоја, довеле до савршенства. Такви примери су идеална подлога за промену свести наших грађана, и полазна тачка за примену примера добре праксе.

ПРОБЛЕМ/ПРИОРИТЕТ: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ		
МЕРА: УСПОСТАВЉАЊЕ ПРЕДУСЛОВА ЗА ПОБОЉШАЊЕ ЕКОНОМСКЕ РАЗВИЈЕНОСТИ ОПШТИНЕ		
Стратешки циљ	Програм	Пројекат
Стварање предуслова за привлачење инвестиција, развој МСП-а и предузетништва	Унапређење рада општинске администрације као подршка економском развоју	Израда недостајуће планске документације за уређење простора намењених инвестиционој и комуналној изградњи
		Израда пројектно-техничке документације за инфраструктурно опремање индустријских и радно-пословних зона (водовод, канализација, струја, гасовод, екстерне и интерне саобраћајнице)
		Израда недостајуће и ревизија постојеће пројектно-техничке документације за санацију, реконструкцију и доградњу система за водоснабдевање и канализацију отпадних вода
		Израда пројектно-техничке документације за изградњу и реконструкцију локалне путне мреже
		Израда пројектно-техничке документације за техничко регулисање саобраћаја на територији општине Дољевац
		Израда пројектно-техничке документације за изградњу разводног гасовода
		Прибављање земљишта за потребе изградње јавних објеката намењених економском развоју
		Унапређење рада локалне самоуправе у делу управљања имовином у јавној својини (евидентирање, израда пројеката парцелације и препарцелације, уређење, издавање у закуп, отуђење,...)
		Попис и евидентирање непокретности на територији општине Дољевац у циљу унапређења рада Одељења за наплату локалних јавних прихода
		Израда ГИС-а за подручје општине Дољевац
		Подизање капацитета општинске администрације, едукацијама и обукама запослених у областима битним за економски развој
		Обезбеђивање подстицаја за отварање нових радних места (одобравањем наменских буџетских средстава, отуђењем или давањем у закуп грађевинског земљишта по цени мањој од тржишне или без накнаде, или ослобађањем од обавеза плаћања локалних јавних прихода у одређеном периоду)
		Унапређење рада органа Скупштине општине Дољевац (техничким опремањем и едуковањем одборника скупштине)
	Реализација инфраструктурних пројеката	Изградња TS 110/35/10KV
		Побољшање електроенергетских прилика на територији општине (изградња разводних 35KV, 10KV водова и TS-а 10/0,4KV
		Наставак изградње “Обилазнице” – (будуће деонице државног пута II реда бр. 132) – реконструкцијом „Старог ауто-пута“ у дужини од око 7.000m на територији општине Дољевац и изградњом пројектоване деонице на територији општине Лесковац у дужини око 1.500m
		Изградња и реконструкција локалне путне мреже
		Унапређење безбедности у саобраћају, техничким регулисањем саобраћаја на територији општине Дољевац
		Реконструкција магистралног цевовода од ППВ “Бојник” до општине Дољевац, у дужини од око 25.000 м. (Утискивањем полиетиленских у постојеће цеви)

Стварање предуслова за привлачење инвестиција, развој МСП-а и предузетништва	Реализација инфраструктурних пројекта	Санација, реконструкција, доградња система за водоснабдевање и изградња свих секундарних водоводних мрежа на територији општине Дољевац и повезивање са другим регионалним системима
		Наставак изградње фекалних и атмосферских канализација на територији општине Дољевац
		Увођење енергетске ефикасности у јавној расвети (изградња, реконструкција)
		Изградња Мерно регулационих станица и разводних гасовода
	Подршка унапређењу рада Малих и Средњих Предузећа и Предузетника	Израда бизнис портала општине Дољевац
		Израда промотивног материјала о привреди и предузетништву општине Дољевац
		Наступ општине, привредника и предузетника на домаћим и међународним сајмовима, упознавање са домаћим и страним примерима добре праксе
		Едукације привредника и предузетника о значају удруживања, кластеризацији, формирању конзорцијума
		Подршка постојећим и новооснованим удружењима привредника и предузетника
		Подршка привредницима и предузетницима у добијању домаћих и међународних сертификата
		Унапређење менаџерских капацитета у области МСПП-а
		Подршка samozapošljavanju и отварању нових радних места (едукације, обуке, израде бизнис планова, додела средстава)
		Израда Start-up водича за привреднике
		Формирање „Бизнис клинике“ – помоћ привредницима у прве две године пословања
		Израда стратегије МСПП за наредну декаду
Унапређење пољопривреде у општини Дољевац	Унапређење рада општинске администрације као подршка развоју пољопривреде и повереним пословима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта	Формирање базе података о регистрованим пољопривредним газдинствима на територији општине Дољевац
		Формирање интернет-пољопривредне берзе (онлајн понуда и тражња пољопривредних производа, зелишта, опреме и сл.)
		Успостављање система информисања регистрованих пољопривредних газдинстава и административне помоћи у остваривању права по основу регистрације (у циљу коришћења средстава министарстава, ЕУ фондова и др. програма)
		Континуирана сарадња са Пољопривредном саветодавном службом, као подршка редовном испитивању квалитета пољопривредног земљишта у јавној и приватној својини
		Помоћ у организовању "зимске школе" за пољопривреднике и других едукативних и промотивних акција у циљу унапређења нивоа знања како у примени нових технологија, увођењу стандарда и добре пољопривредне праксе како у производњи, тако и у маркетингу, продаји пољопривредних производа и управљању газдинством
		Израда пројектно-техничке документације за уређење простора за пласман пољопривредних производа (локалне и регионалне пијаце, тржнице, ...)
		Јачање капацитета локалне администрације у делу преузетих надлежности у области пољопривреде
		Израда елебората за спровођење комасације у некомасираним КО на територији општине Дољевац
		Израда пројектно-техничке документације за наводњавање пољопривредног земљишта
		Идентификација и обележавање пољопривредног земљишта у јавној својини
		Подршка побољшању расног састава сточног фонда на територији општине суфинансирањем обележавања, уматичења, осемењавања, набавком матичних стада, приплодних расних грла крупне и ситне стоке и слично.....
		Подршка удруживања пољопривредника у удружења и пољопривредне

Унапређење пољопривреде у општини Дољевац		за друге, зарад груписања и унапређења производње, јефтиније набавке инпута, боље продаје и прераде пољопривредних производа
		Студијско истраживачки радови и пројекти у области пољопривредног земљишта од значаја за општину
		Израда Стратегије развоја пољопривреде у општини Дољевац
		Организација рада пољоочуварске службе
	Инфраструктурни пројекти у области пољопривреде	Изградња и уређење пијачних простора на територији општине Дољевац у складу са пројектно-техничком документацијом
		Укупњавање поседа - Спровођењем комасације пољопривредног земљишта у некомасираним КО и добровољним груписањем пољопривредног земљишта
		Унапређење функционисања противградне заштите на територији општине
		Ревитализација пољских и шумских путева на територији општине
		Изградња система за наводњавање и електрификација пољопривредног земљишта
		Привођење културе, уређење и рекултивација пољопривредног земљишта у јавној својини, као предуслов његовог интензивног коришћења
		Мелиорација ливада и пашњака
	Подршка развоју интензивних грана у области пољопривреде (повртарства, воћарства и сточарства)	Унапређење конкурентности кроз повећање инвестиција у опрему и механизацију
		Стварање услова погодних за инвестирање у пољопривредну производњу и прераду (подршка изградњи прерађивачких капацитета)
		Изградња мреже демонстрационих газдинстава различитих производњи (мрежа добрих примера) где је улога донатора да едукује и унапреди систем производње кроз обезбеђивање бесповратних средстава а обавеза корисника да пружи сервис осталим произвођачима користећи своје стечено знање
		Подстицај бављењу органском производњом - формирању огледног примера и промовисање значаја коришћења органских производа као основа здраве исхране
	Пољопривреда и шумарство као сировинска база обновљивих извора енергије	Спречавање паљења жетвених остатака, едуковањем и формирањем промотивних газдинстава за коришћење биомасе: - за производње енергетских брикета (пелета) за грејање - производњу био-гаса као енергента за производњу електричне и топлотне енергије и производњу супстрата као нус производа - за производњу еколошке амбалаже
		Промоција производње био дизела из уљарица - огледни пример
Унапређење туризма у општини Дољевац	Унапређење рада општинске администрације као подршка развоју туризма	Израда ПДР-а, за уређење простора око манастира „Свети Јован“ на брду Комига и рекреативно-туристичког комплекса „Малошке बारे“
		Формирање културно-спортско-туристичке организације и успостављање сарадње са околним општинама и припрема плана заједничког наступа кроз туристичку понуду региона
		Израда базе података о укупној туристичкој понуди, са промоцијом смештајних капацитета и редовно одржавање сајта
	Изградња и категоризација смештајних капацитета	Едукација предузетника и носиоца ПГ о могућностима диверзификације руралне економије кроз развој сеоског туризма и њихово повезивање са туристичким организацијама
		Доношење општинских аката и формирање општинских тела за категоризацију смештајних капацитета на територији општине
	Подршка побољшању нивоа туристичке понуде и услуга	Заштита и рестаурација културно-историјских споменика у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе и њихова промоција као основ развоја туризма у општини Дољевац
		Подршка организацији традиционалних и нових манифестација у циљу унапређења туристичке понуде општине
		Подршка оспособљавању кадрова за општинске и регионалне туристичке водиче

ПРОБЛЕМ/ПРИОРИТЕТ: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

МЕРА: УСПОСТАВЉАЊЕ ПРЕДУСЛОВА ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА, ЗДРАВЉА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ, СПОРТА И КУЛТУРНИХ ВРЕДНОСТИ

Стратешки циљ	Програм	Пројекат
Унапређење образовања на територији општине Дољевац	Дефинисање нових програма образовања	Унапређење капацитета запослених у образовању
		Унапређење система основног и средњег образовања на територији Општине Дољевац - разменом ученика и наставног особља, организовањем ваннаставних активности, међународних такмичења из појединих области
		Инклузија ромске и деце са посебним потребама у образовни систем
		Формирање нових одељења средњих стручних школа
	Унапређење материјалних ресурса у области образовања	Набавка наставних средстава – опремање кабинета за основне и средње школе
		Набавка и занављање ИТ опреме, за основне и средње школе
		Изградња, санација и реконструкција наставних и спортских објеката основне школе
		Реконструкција осветљења и ограђивања терена и дворишта предшколске и школских установа
		Изградња или реконструкција јавних објеката за смештај одељења средњих стручних школа
		Изградња, реконструкција и адаптација објеката предшколске установе „Лане“ Дољевац
		Набавка дидактичких средстава за потребе предшколске установе.
		Увођење видео надзора у свим предшколским и школским објектима
		Пројекат „Један првак једно дрво“
Развој социјалне заштите	Подршка развоју социјалне заштите у области смештаја и исхране	Подршка НВО које се баве проблемима социјално угрожених лица, удружењима пензионера, бораца и жена
		Унапређење положаја и права деце и омладине са посебним потребама
		Обезбеђење континуираног рада Народне кухиње за социјално угрожене кориснике
		Изградња 3-5 стамбених објеката за смештај најугроженијих породица (социјално и стамбено угрожених породица)
		Изградња сигурне куће за смештај жртава насиља у породици
Развој здравствене заштите	Подршка развоју здравствене заштите	Побољшање здравственог стања становништва кроз развој активног приступа у пружању здравствене заштите
		Побољшање квалитета здравствене заштите маргинализованих група становништва (инвалидна лица, стара лица, роми)
		Унапређење квалитета и ефикасности рада медицинског особља и менаџмента (едукације за дијагностицирање, рад са медицинском опремом, однос са колегама и пацијентима,....)
		Одржање стандарда у раду Дома здравља – Дољевац, као основу за акредитацију здравствених установа примарног нивоа здравствене заштите
		Набавка путничких и санитетских возила за потребе Дома здравља
		Проширење гаражног простора за потребе возила Дома здравља
		Континуирано занављање медицинске (дијагностичке и терапеутске) и немедицинске опреме са акцентом на ИТ технологију и софтвере
		Опремање простора и набавка опреме за успостављање службе Хитне помоћи
		Опремање простора и набавка опреме за службу дијализе у Дому здравља - Дољевац

Развој спорта и културних вредности		Проширење апотекарске делатности у оквиру Дома здравља
		Учешће на програмима и пројектима енергетске ефикасности и реновирања Дома здравља и амбуланти
	Подршка развоју спортске културе	Унапређење школског спорта на територији општине Дољевац (набавка недостајуће спортске опреме и реквизита, едукација наставног особља, организација школских спортских такмичења, подстицање талената, награђивање резултата,...)
		Побољшање услова за извођење физичког васпитања (Изградња, доградња, реконструкција и адаптација фискултурних сала, терена за мале спортове, „мини-пич“ терена и сл.)
		Изградња и побољшање квалитета спортских терена и објеката на територији општине (Изградња тениских терена, уређење фудбалских и игралишта за мале спортове, свлачионица, ...)
		Побољшање услова за развој рекреативног спорта (Изградња трим стаза, аква парка,...)
		Стварање услова за развој спорта особа са посебним потребама (прилагођавање терена, ангажовање стручњака, организација такмичења,...)
		Спречавање насиља и промоција фер-плеја (увођење годишње награде за фер-плеј,...)
	Подршка развоју културе	Промовисање, унапређење организација локалних манифестација, као основ очувања културног наслеђа, традиције и обичаја
		Израда електронског каталога књига у оквиру званичног сајта Јавне библиотеке
		Организација службе доставе књига на кућну адресу за особе са посебним потребама (набавка возила и обука достављача). – „Мобилна библиотека“
		Реконструкција и доградња објекта Јавне библиотеке и домова-културе у општини Дољевац.
		Организација културно-спортских догађаја у време ђачких распуста (биоскоп, представе, такмичења,...)

ПРОБЛЕМ/ПРИОРИТЕТ: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

МЕРА: УСПОСТАВЉАЊЕ ИНСТРУМЕНАТА ЗА ПОБОЉШАЊА УСЛОВА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И КОРИШЋЕЊА ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

Стратешки циљ	Програм	Пројекат
Стварање предуслова за заштиту животне средине	Унапређење рада општинске администрације као подршка заштити животне средине	Едукације запослених радника локалне самоуправе и јавних предузећа и њихово оспособљавање за доношење краткорочних и средњорочних планова и програма за заштиту животне средине и заштиту и одбрану од елементарних непогода и поступање у другим ванредним ситуацијама
		Усвајање и имплементација општинских аката битних за заштиту животне средине (Локалног и Регионалног плана управљања отпадом, Претходне студије оправданости са Генералним пројектом прикупљања, канализација и третмана отпадних вода на територији општине, Процену угрожености и План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, доношење ПДР-а битних за заштиту животне средине, ...)
	Унапређење	Израда пројектно-техничке документације за изградњу регионалне депоније на територији општине, постројења за пречишћавање отпадних вода и др. Објеката битних за заштиту животне средине

Стварање предуслова за заштиту животне средине	рада општинске администрације као подршка заштити животне средине	Вршење редовних мониторинга воде, ваздуха, земљишта и буке, обавештавање о резултатима мерења и давање препорука
		Увођење енергетске ефикасности у јавној расвети и јавним објектима
		Израда мапе загађивача на територији Општине
		Израда елабората за покретања поступка за стављање под заштиту појединих области на територији општине
		Спровођење Програма смањења популације паса луталица
		Набавка опреме и наставних средстава за потребе едукација предшколске и школске деце у области заштите животне средине
		Развој еколошког волонтеризма код омладине
		Развијање свести и одговорност грађана према животној средини (увођење „Зеленог телефона“, кажњавање загађивача, ...)
	Заштита водотокова и изворишта	Заштита и уређење водотокова I и II реда
		Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода
		Побољшање квалитета воде за пиће, изворишта и природних површинских вода
Заштита земљишта	Заштита од деградације и промене намене земљишта, као и уређење пољопривредног земљишта	Примена мера заштите пољопривредног земљишта од деградације (спречавање неконтролисаног коришћења пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, неконтролисаног одлагања отпада,...)
		Побољшање квалитета земљишта
		Успостављање задуживања и наплате екстра пореза на необрађено пољопривредно земљиште
		Повећавање свести локалне заједнице о значају спречавања загађивања земљишта
	Рекултивисање деградираног земљишта	Уређење комплекса Малошких бара и рекултивисање деградираног земљишта у приобаљу Јужне Мораве у циљу развоја ловног, риболовног и АКВА туризма
		Повећање нивоа пошумљености оголелих површина у вишим деловима општине
Заштита ваздуха и повећање производње и коришћења енергије из обновљивих извора	Унапређење знања и подстицајне мере за производњу обновљивих извора енергије	Рекултивисање пољопривредног земљишта у јавној својини
		Едукација становништва о потреби рационалније потрошње воде за пиће и електричне енергије и других ресурса путем медијске кампање, јавних трибина, округлих столова
		Едукација становништва о могућностима удруживања у производњи сировина и набавци опреме за производњу енергената и енергије из обновљивих извора
		Формирање примера коришћења алтернативних извора енергије
Рециклажа	Успостављање организованог система рециклаже и подстицање искоришћења отпада	Едукација становништва о потреби рециклаже и подстицање селекције и искоришћења отпада
		Увођење "Зеленог Телефона", са циљем да спречи непрописно одлагање смећа и сваки примећени облик загађења животне средине и паркирање на зеленим површинама,
		Управљање електронским отпадом
		Набавка контејнера за сортирање отпада из домаћинстава и код других корисника

7. АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ

1. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

1. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ					Степен приоритета
МЕРА - УСПОСТАВЉАЊЕ ПРЕДУСЛОВА ЗА ПОБОЉШАЊЕ ЕКОНОМСКЕ РАЗВИЈЕНОСТИ ОПШТИНЕ					(висок)
1.1. Стратешки циљ: Стварање предуслова за привлачење инвестиција, развој МСП-а и предузетништва					
1.1.1. Програм: Унапређење рада општинске администрације као подршка економском развоју					
Број	Пројекат	Носиоц / Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.1.1.1	Израда недостајуће планске документације за уређење простора намењених инвестиционој и комуналној изградњи	Општина, град Ниш, инвеститори, донатори	2016	5.000.000	Број донетих планских аката
1.1.1.2	Израда пројектно-техничке документације за инфраструктурно опремање индустријских и радно-пословних зона (водовод, канализација, струја, гасовод, екстерне и интерне саобраћајнице)	Општина, ЈП Дирекција за изградњу	2016	2.000.000	Број израђене ПТД, издатих грађевинских дозвола
1.1.1.3	Израда недостајуће и ревизија постојеће пројектно-техничке документације за санацију, реконструкцију и доградњу система за водоснабдевање и каналисање отпадних вода	Општина, ЈП Дирекција за изградњу	2017	3.000.000	Број насеља за која је израђена ПТД, број издатих грађевинских дозвола
1.1.1.4	Израда пројектно-техничке документације за изградњу и реконструкцију локалне путне мреже	Општина, ЈП Дирекција за изградњу	Континуирано	2.000.000	Израђена ПТД, издате грађевинске дозволе
1.1.1.5	Израда пројектно-техничке документације за техничко регулисање саобраћаја на територији општине Дољевац	Општина, ЈП Дирекција за изградњу	2016	500.000	Пројекат израђен и спроведен
1.1.1.6	Израда пројектно-техничке документације за изградњу разводног гасовода	Општина, "Југорос газ" ад Београд	2017	15.000.000	Израђена ПТД, издате грађевинске дозволе

1.1.1.7	Прибављање земљишта за потребе изградње јавних објеката намењених економском развоју	Општина, Министарство финансија, Влада РС, инвеститори	Континуирано	10.000.000	Површина прибављеног земљишта
1.1.1.8	Унапређење рада локалне самоуправе у делу управљања имовином у јавној својини (евидентирање, израда пројеката парцелације и препарцелације, уређење, издавање у закуп, отуђење,...)	Општина / донатори	Континуирано	10.000.000	Број евидентираних, укњижених непокретности, отуђених, издатих у закуп
1.1.1.9	Попис и евидентирање непокретности на територији општине Дољевац у циљу унапређења рада Одељења за наплату локалних јавних прихода	Пореско одељење општинске управе, ЈП Дирекција, РГЗ, донатори	2016	3.500.000	Број евидентираних непокретности, број обучених радника, повећан ниво задужења власника имовине на територији општине и ниво наплате јавних прихода, смањени трошкови Пореског одељења
1.1.1.10	Израда ГИС-а за подручје општине Дољевац	Општина, РГЗ, СКН, донатори	2016.	3.000.000	Број интерних и екстерних корисника, Проценат повећања површина пољопривредног и грађевинског земљишта датог у закуп
1.1.1.11	Подизање капацитета општинске администрације, едукацијама и обукама запошљених у областима битним за економски развој	Општина / донатори	Континуирано	1.000.000	Број едукација, број едукованих радника

1.1.1.12	Обезбеђивање подстицаја за отварање нових радних места (одобравањем наменских буџетских средстава, отуђењем или давањем у закуп грађевинског земљишта по цени мањој од тржишне или без накнаде, или ослобађањем од обавеза плаћања локалних јавних прихода у одређеном периоду)	Општина / НСЗ, Надлежно министарство, Влада републике Србије, инвеститори	Континуирано	50.000.000	Број поднетих захтева, датих подстицаја, новозапошљених радника
1.1.1.13	Унапређење рада органа Скупштине општине Дољевац (техничким опремањем и едуковањем одборника скупштине)	Општина Дољевац, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе	2015	400.000	Набављена опрема, едуковани одборници
1.1.2. Програм: Реализација инфраструктурних пројеката					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.1.2.1	Изградња TS 110/35/10KV	Општина, ЕД “Југоисток”	2016	250.000.000	Издата употребна дозвола
1.1.2.2	Побољшање електроенергетских прилика на територији општине (изградња разводних 35KV, 10KV водова и TS-а 10/0,4KV	Општина, ЕД “Југоисток”, инвеститори	континуирано	10.000.000	Издате употребне дозволе
1.1.2.3	Наставак изградње “Обилазнице” – (будуће деонице државног пута II реда бр. 132) – реконструкцијом „Старог ауто-пута“ у дужини од око 7.000m на територији општине Дољевац и изградњом пројектоване деонице на територији општине Лесковац у дужини око 1.500m	Општина, Град Лесковац, ЈП “Путеви Србије”	2017	171.500.000	Издата употребна дозвола, извршена прекатегоризација
1.1.2.4	Изградња и реконструкција локалне путне мреже	Општина, ЈП Дирекција за изградњу, РС	Континуирано	100.000.000	Изграђени и реконструисани објекти, издате употребне дозво.
1.1.2.5	Унапређење безбедности у саобраћају, техничким регулисањем саобраћаја на територији општине Дољевац	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу, РС Дољевац	2017	3.000.000	Број саобраћајних прекршаја и несрећа

1.1.2.6	Реконструкција магистралног цевовода од ППВ “Бојник” до општине Дољевац, у дужини од око 25.000 м. (Утискивањем полиетиленских у постојеће цеви)	Општина Дољевац и Бојник, град Ниш, РС	2020	300.000.000	Извршена реконструкција, издата употребна дозволе
1.1.2.7	Санација, реконструкција, доградња система за водоснабдевање и изградња свих секундарних водоводних мрежа на територији општине Дољевац и повезивање са другим регионалним системима	Општина Дољевац и Бојник, град Ниш, РС	2023	200.000.000	Изграђени и реконструисани објекти, издате употребне дозволе
1.1.2.8	Наставак изградње фекалних и атмосферских канализација на територији општине Дољевац	Општина, ЈП Дирекција за изградњу, Влада РС	2023	150.000.000	Изграђени објекти, издате употребне дозво.
1.1.2.9	Увођење енергетске ефикасности у јавној расвети (изградња, реконструкција)	Општина, ЈП Дирекција за изградњу, РС	2020	20.000.000	Изграђени и реконструисани објекти, издате употребне дозволе
1.1.2.10	Изградња Мерно регулационих станица и разводних гасовода	Општина, “Југорос гас” ад Београд	2023	200.000.000	Број изграђених објеката, издатих употребних дозвола, прикључених домаћин-става и правних лица
1.1.3. Програм: Подршка унапређењу рада Малих и Средњих Предузећа и Предузетника					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.1.3.1	Израда бизнис портала општине Дољевац	Општина, удружења, консултанти	2016	150.000	Број посета и корисника портала
1.1.3.2	Израда промотивног материјала о привреди и предузетништву општине Дољевац	Општина, МСПП, консултанти	2015	200.000	Израђен промотивни материјал
1.1.3.3	Наступ општине, привредника и предузетника на домаћим и међународним сајмовима, упознавање са домаћим и страним примерима добре праксе	Општина, МСПП, консултанти, донатори	континуирано	500.000	Број инвеститора, број учесника на сајмовима

1.1.3.4	Едукације привредника и предузетника о значају удруживања, кластеризацији, формирању конзорцијума	Општина, консултанти, донатори, надлежна министарства	2019	500.000	Број едукованих, број новооснованих кластера и конзорцијума
1.1.3.5	Подршка постојећим и новооснованим удружењима привредника и предузетника	Општина, удружења, надлежна министарства, донатори	континуирано	300.000	Континуитет у раду и број новооснованих
1.1.3.6	Подршка привредницима и предузетницима у добијању домаћих и међународних сертификата	Општина, надлежна министарства, донатори	континуирано	300.000	Број добијених сертификата
1.1.3.7	Унапређење менаџерских капацитета у области МСПП-а	Општина, донатори, консултанти	2016	300.000	Број едукованих чланова
1.1.3.8	Подршка самозапошљавању и отварању нових радних места (едукације, обуке, израде бизнис планова, додела средстава)	Општина, НСЗ, донатори, консултанти	2019	300.000	Број новоотворених радних места, број обука
1.1.3.9	Израда Start-up водича за привреднике	Општина, консултанти	2015	200.000	Број одштампаних водича
1.1.3.10	Формирање „Бизнис клинике“ – помоћ привредницима у прве две године пословања	Општина, консултанти	2017	200.000	Број одржаних консултација
1.1.3.11	Израда стратегије МСПП за наредну декаду	Општина, консултанти	2014	500.000	Број одржаних састанака, усвојена стратегија

1.2. Стратешки циљ: Унапређење пољопривреде у општини Дољевац

1.2.1. Програм: Унапређење рада општинске администрације као подршка развоју пољопривреде и повереним пословима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ	Индикатори
1.2.1.1	Формирање базе података о регистрованим пољопривредним газдинствима на територији општине Дољевац	Општина	2015	1.000.000	Број регистрованих пољопривредних газдинстава на територији општине унетих у базу

1.2.1.2	Формирање интернет-пољопривредне берзе (онлајн понуда и тражња пољопривредних производа, зељишта, опреме и сл.)	Општина, донатори, надлежно министарство, удружења	2016	500.000	Формирана берза
1.2.1.3	Успостављање система информисања регистрованих пољопривредних газдинстава и административне помоћи у остваривању права по основу регистрације (у циљу коришћење средстава министарстава, ЕУ фондова и др. програма	Општина, донатори, надлежно министарство, локални медији	2017	200.000	Број информисаних, остварених кредитних и бесповратних средстава
1.2.1.4	Континуирана сарадња са Пољопривредном саветодавном службом, као подршка редовном испитивању квалитета пољопривредног земљишта у јавној и приватној својини	Општина, Управа за пољопривреду, ПСС Ниш	Континуирано	500.000	Број узорака, анализа
1.2.1.5	Помоћ у организовању "зимске школе" за пољопривреднике и других едукативних и промотивних акција у циљу унапређење нивоа знања како у примени нових технологија, увођењу стандарда и добре пољопривредне праксе како у производњи, тако и у маркетингу, продаји пољопривредних производа и управљању газдинством	Општина, консултант, ПСС, фармацевтске фирме, донатори	Континуирано	200.000	Број едукација, едукованих
1.2.1.6	Израда пројектно-техничке документације за уређење простора за пласман пољопривредних производа (локалне и регионалне пијаце, тржнице, ..)	Општина, консултант, донатори	2016	2.000.000	Број израђених докумената
1.2.1.7	Јачање капацитета локалне администрације у делу преузетих надлежности у области пољопривреде	Општина, надлежна министарства	2017	300.000	Број преузетих надлежности
1.2.1.8	Израда елелората за спровођење комасације у некомасираним КО на територији општине Дољевац	Општина, РГЗ, Министарство пољопривреде, донатори	2017	3.000.000	Број катастарских општина и површина земљишта обухваћена елаборатом
1.2.1.9	Израда пројектно-техничке документације за наводњавање пољопривредног земљишта	Општина, РГЗ, Министарство пољопривреде, донатори	2017	1.500.000	Површина земљишта за коју је израђена документација

1.2.1.10	Идентификација и обележавање пољопривредног земљишта у јавној својини	Општина, Министарство пољопривреде	Континуи рано	3.000.000	Површина и број парцела идентификованог и обележеног земљишта
1.2.1.11	Подршка побољшању расног састава сточног фонда на територији општине суфинансирањем обележавања, уматичења, осемењавања, набавком матичних стада, приплодних расних грла крупне и ситне стоке и слично.....	Општина, Министарство пољопривреде, ветеринарске службе	Континуи рано	1.000.000	Број газдинстава која су користила помоћ у побољшању расног састава, број уматичених грла
1.2.1.12	Подршка удруживања пољопривредника у удружења и пољопривредне задруге, зарад груписања и унапређења производње, јефтиније набавке инпута, боље продаје и прераде пољопривредних пороизвода	Општина, Министарство пољопривреде, удружења	Континуи рано	700.000	Број новоформираних удружења, задруга
1.2.1.13	Студијско истраживачки радови и пројекти у области пољопривредног земљишта од значаја за општину	Општина, консултанти, ПСС Ниш	2016	2.000.000	Број израђених радова и пројеката
1.2.1.14	Израда Стратегије развоја пољопривреде у општини Дољевац	Општина, консултанти	2015	500.000	Усвојена стратегија
1.2.1.15	Организација рада пољочуварске службе	Општина, ЈКП Дољевац	2015	500.000	Смањен број пољских пожара, контрола заштите животне сре.
1.2.2. Програм: Инфраструктурни пројекти у области пољопривреде					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.2.2.1	Изградња и уређење пијачних простора на територији општине Дољевац у складу са пројектно-техничком документацијом	Општина, ЈП Дирекција за изградњу, РС, ЈПП, донатори	2017	80.000.000	Изграђени објекти, издате употребне дозволе

1.2.2.2	Укупњавање поседа - Спровођењем комасације пољопривредног земљишта у некомасираним КО и добровољним груписањем пољопривредног земљишта	Општина, РГЗ, Министарство пољопривреде	2023	200.000.000	Решени имовински односи, број укрупњених поседа
1.2.2.3	Унапређење функционисања противградне заштите на територији општине	Општина, РХМЗ, МУП	Континуи рано	5.000.000	Број спречених падавина града, смањење штете на пољопривредним усевама
1.2.2.4	Ревитализација пољских и шумских путева на територији општине	Општина, Министарство пољопривреде	Континуи рано	25.000.000	Дужина ревитализованих пољских путева
1.2.2.5	Изградња система за наводњавање и електрификација пољопривредног земљишта	Општина, Министарство пољопривреде, регистрована ПГ	Континуи рано	25.000.000	Површина земљишта за коју су изграђени системи и извршена електрификација
1.2.2.6	Привођење култури, уређење и рекултивација пољопривредног земљишта у јавној својини, као предуслов његовог интензивног коришћења	Општина, Министарство пољопривреде	2018	7.000.000	Површина уређеног земљишта
1.2.2.7	Мелиорација ливада и пашњака	Општина, Министарство пољопривреде	2018	7.000.000	Површина пашњака над којима је урађена мелиорација
1.2.3. Програм: Подршка развоју интензивних грана у области пољопривреде (повртарства, воћарства и сточарства)					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.2.3.1	Унапређење конкурентности кроз повећање инвестиција у опрему и механизацију	Општина, Министарство пољопривреде, донатори, регистрована ПГ	континуи рано	10.000.000	Вредност набављене опреме, повећање приноса

1.2.3.2	Стварање услова погодних за инвестирање у пољопривредну производњу и прераду (подршка изградњи прерађивачких капацитета)	Општина, Министарство пољопривреде, донатори, регистрована ПГ	2023	50.000.000	Број изграђених, проширених капацитета, повећање производње производа са вишим нивоима прераде
1.2.3.3	Изградња мреже демонстрационих газдинстава различитих производњи (мрежа добрих примера) где је улога донатора да едукује и унапреди систем производње кроз обезбеђивање бесповратних средстава а обавеза корисника да пружи сервис осталим произвођачима користећи своје стечено знање	Општина, Министарство пољопривреде, донатори, регистрована ПГ	2019	10.000.000	Број формираних демонстрационих газдинстава
1.2.3.4	Подстицај бављењу органском производњом - формирању огледног примера и промовисање значаја коришћења органских производа као основа здраве исхране	Општина, Министарство пољопривреде, донатори, регистрована ПГ	2019	1.000.000	Број ПГ која се баве органском пољопривредном производњом
1.2.4. Програм: Пољопривреда и шумарство као сировинска база обновљивих извора енергије					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.2.4.1	Спречавање паљења жетвених остатака, едуковањем и формирањем промотивних газдинстава за коришћење биомасе: - за производње енергетских брикета (пелета) за грејање - производњу био-гаса као енергента за производњу електричне и топлотне енергије и производњу супстрата као нус производа - за производњу еколошке амбалаже	Општина, МПШВ, регистрована ПГ	2018	1.000.000	% биомасе који се не спаљује и користи као обновљиви извор енергије

1.2.4.2	Промоција производње био дизела из уљарица - огледни пример	Општина, МПШВ, регистрована ПГ	2018	1.000.000	Количина произведеног биодизела
1.3. Стратешки циљ: Унапређење туризма у општини Дољевац					
1.3.1. Програм: Унапређење рада општинске администрације као подршка развоју туризма					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.3.1.1	Израда ПДР-а, за уређење простора око манастира „Свети Јован“ на брду Комига и рекреативно-туристичког комплекса „Малошке बारे“	Општина, Републичка министарства,	2014	1.500.000	Донешена и објављена планска акта
1.3.1.2	Формирање културно-спортско-туристичке организације и успостављање сарадње са околним општинама и припрема плана заједничког наступа кроз туристичку понуду региона	Општина Дољевац,	2023	1.000.000	Формирана културно-спортско-туристичка организација и израђен план заједничког наступа кроз туристичку понуду региона
1.3.1.3	Израда базе података о укупној туристичкој понуди, са промоцијом смештајних капацитета и редовно одржавање сајта	Општина Дољевац, НВО, туристичке организације, консултантске компаније	2018	500.000	Урађена веб орјентисана база података
1.3.2. Програм: Изградња и категоризација смештајних капацитета					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори

1.3.2.1	Едукација предузетника и носиоца ПГ о могућностима диверзификације руралне економије кроз развој сеоског туризма и њихово повезивање са туристичким организацијама	Општина Дољевац, локалне и регионалне туристичке агенције, ПГ	2019	200.000	Број едукација, едукованих
1.3.2.2	Доношење општинских аката и формирање општинских тела за категоризацију смештајних капацитета на територији општине	Општина Дољевац, локалне и регионалне туристичке агенције, ПГ	2023	500.000	Извршена категоризација смештајних капацитета
1.3.3. Програм: Подршка побољшању нивоа туристичке понуде и услуга					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
1.3.3.1	Заштита и рестаурација културно-историјских споменика у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе и њихова промоција као основ развоја туризма у општини Дољевац	Општина Дољевац, Завод за заштиту споменика културе	2023	20.000.000	Сprovedени радови на рестаурацији
1.3.3.2	Подршка организацији традиционалних и нових манифестација у циљу унапређења туристичке понуде општине	Општина, МЗ, Јавна библиотека, НВО	континуирано	5.000.000	Број манифестација, гостију
1.3.3.3	Подршка оспособљавању кадрова за општинске и регионалне туристичке водиче	Општина Дољевац, НВО, туристичке агенције, консултантске куће	2023	500.000	Број оспособљених кадрова

2. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

2. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ МЕРА - УСПОСТАВЉАЊЕ ПРЕДУСЛОВА ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА, ЗДРАВЉА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ, СПОРТА И КУЛТУРНИХ ВРЕДНОСТИ					Степен приоритета (висок)
2.1. Стратешки циљ: Унапређење образовања на територији општине Дољевац					
2.1.1. Програм: Дефинисање нових програма образовања					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
2.1.1.1	Унапређење капацитета запослених у образовању	Општина Дољевац, основна и средње школе, консултанске куће, Министарство просвете	континуирано	1.000.000	Број едукованих радника
2.1.1.2	Унапређење система основног и средњег образовања на територији Општине Дољевац - разменом ученика и наставног особља, организовањем ваннаставних активности, међународних такмичења из појединих области	Општина Дољевац, основне и средње школе, надлежна министарства, НВО	континуирано	1.000.000	Број размењених ученика, број ваннаставних активности и међународних такмичења
2.1.1.3	Инклузија ромске и деце са посебним потребама у образовни систем	Општина Дољевац, Министарство просвете, основна школа, НВО	континуирано	5.000.000	Број деце и омладине обухваћених програмом

2.1.1.4	Формирање нових одељења средњих стручних школа	Општина Дољевац, Министарство просвете, средње стручне школе	2020	5.000.000	Број новоформираних одељења, уписаних ученика
2.1.2. Програм: Унапређење материјалних ресурса у области образовања					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
2.1.2.1	Набавка наставних средстава – опремање кабинета за основне и средње школе	Општина Дољевац, Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, основне и средње школе	континуирано	2.000.000	Број набављених наставних средстава
2.1.2.2	Набавка и занављање ИТ опреме, за основне и средње школе	Општина Дољевац, Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, основна школа	континуирано	2.000.000	Вредност набављене ИТ опреме
2.1.2.3	Изградња, санација и реконструкција наставних и спортских објеката основне школе	Општина Дољевац, Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, основна школа	до 2020.	20.000.000	Број санираних и реконструисаних објеката
2.1.2.4	Реконструкција осветљења и оградавања терена и дворишта предшколске и школских установа	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, ПУ, основне и средње школе	до 2020	3.000.000	Број инсталираних сијаличних грла, дужина постављене ограде

2.1.2.5	Изградња или реконструкција јавних објеката за смештај одељења средњих стручних школа	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу, Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, средње школе	до 2023.	5.000.000	Број новоотворених одељења
2.1.2.6	Изградња, реконструкција и адаптација објеката предшколске установе „Лане“ Дољевац	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, предшколска установа	до 2017.	10.000.000	Реконструисани и адаптирани објекти
2.1.2.7	Набавка дидактичких средстава за потребе предшколске установе.	Општина Дољевац, Министарство просвете, Министарство омладине и спорта, предшколска установа	до 2016.	1.000.000	Број набављених дидактичких средстава
2.1.2.8	Увођење видео надзора у свим предшколским и школским објектима	Општина Дољевац, Министарство просвете, основне и средње школе, предшколска установа	до 2017.	2.000.000	Број објеката са видео надзором
2.1.2.9	Пројекат „Један првак једно дрво“	Општина Дољевац, основне школе	континуирано	200.000	Број засађених садница

2.2. Стратешки циљ: Развој социјалне заштите Општине Дољевац

2.2.1. Програм: Подршка развоју социјалне заштите у области смештаја и исхране

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
------	----------	----------	-------	----------------------------	------------

2.2.1.1	Подршка НВО које се баве проблемима социјално угрожених лица, удружењима пензионера, бораца и жена	Општина Дољевац, НВО, Центар за социјални рад, Министарство рада, запошљавања и сацијалне политике, Црвени крст, донатори	континуирано	5.000.000	Број подржаних НВО, износ одобрених средстава
2.2.1.2	Унапређење положаја и права деце и омладине са посебним потребама	Општина Дољевац, НВО, Центар за социјални рад, Министарство рада, запошљавања и сацијалне политике, Црвени крст, донатори	континуирано	5.000.000	% обухваћених лица са посебним потребама
2.2.1.3	Обезбеђење континуираног рада Народне кухиње за социјално угрожене кориснике	Општина Дољевац Центар за социјални рад, Министарство рада, запошљавања и сацијалне политике, Црвени крст, донатори	континуирано	35.000.000	Број корисника Народне кухиње
2.2.1.4	Изградња 3-5 стамбених објеката за смештај најугроженијих породица (социјално и стамбено угрожених породица)	Општина Дољевац Центар за социјални рад, Министарство рада, запошљавања и сацијалне политике, Црвени крст, донатори	2021.	10.000.000	Број изграђених стамбених објеката

2.2.1.5	Изградња сигурне куће за смештај жртава насиља у породици	Општина Дољевац Центар за социјални рад, Министарство рада, запошљавања и сацијалне политике и Црвени крст, донатори	2022.	5.000.000	Израђена сигурна кућа
2.3. Стратешки циљ: Развој здравствене заштите општине Дољевац					
2.3.1. Програм: Подршка развоју здравствене заштите					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
2.3.1.1	Побољшање здравственог стања становништва кроз развој активног приступа у пружању здравствене заштите	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарсво здравља, НВО, донатори	континуи рано	5.000.000	Број пацијената
2.3.1.2	Побољшање квалитета здравствене заштите маргинализованих група становништва (инвалидна лица, стара лица, роми)	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарсво здравља, донатори	континуи рано	5.000.000	Број пацијената
2.3.1.3	Унапређење квалитета и ефикасности рада медицинског особља и менаџмента (едукације за дијагностицирање, рад са медиционском опремом, однос са колегама и пацијентима,....)	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарсво здравља, донатори	континуи рано	4.000.000	Скраћење времена чекања на пружање медицинске помоћи

2.3.1.4	Одржање стандарда у раду Дома здравља – Дољевац, који су достигнути акредитацијским статусом здравствене установе примарног нивоа здравствене заштите	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	континуи рано	500.000	Обновљена акредитација
2.3.1.5	Набавка путничких и санитетских возила за потребе Дома здравља	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	2016.	10.000.000	Број набављених путничких и санитетских возила
2.3.1.6	Проширење гаражног простора за потребе возила Дома здравља	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	2016.	1.500.000	Површина проширеног гаражног простора
2.3.1.7	Континуирано занављање медицинске (дијагностичке и терапеутске) и немедицинске опреме са акцентом на ИТ технологију и софтвере	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	континуи рано	7.000.000	Вредност набављене опреме
2.3.1.8	Опремање простора и набавка опреме за успостављање службе Хитне помоћи	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	2021.	10.000.000	Успостављена служба Хитне помоћи
2.3.1.9	Опремање простора и набавка опреме за службу дијализе у Дому здравља - Дољевац	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	2022.	10.000.000	Успостављена служба дијализе

2.3.1.10	Проширење апотекарске делатности у оквиру Дома здравља	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, фармацеутске куће	2021	3.000.000	Број отворених апотека
2.3.1.11	Учешће на програмима и пројектима енергетске ефикасности и реновирања Дома здравља и амбуланти	Општина Дољевац, Дом здравља Дољевац, Министарство здравља, донатори	континуирано	1.500.000	Смањени трошкови енергије и трошкови грејања, површина реновираних објеката
2.4. Стратешки циљ: Развој спорта и културних вредности					
2.4.1. Програм: Подршка развоју спортске културе					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
2.4.1.1	Унапређење школског спорта на територији општине Дољевац (набавка недостајуће спортске опреме и реквизита, едукација наставног особља, организација школских спортских такмичења, подстицање талената, награђивање резултата,...)	Општина Дољевац, школе, Министарство омладине и спорта, донатори	континуирано	3.000.000	Број обухваћене деце и наставника, издвојених средстава, организованих такмичења
2.4.1.2	Побољшање услова за извођење физичког васпитања (Изградња, доградња, реконструкција и адаптација фискултурних сала, терена за мале спортове, „мини-пич“ терена и сл.)	Општина Дољевац, школе, Министарство омладине и спорта, донатори	2020	20.000.000	Број ф.сала обухваћених пројектом деце, спортиста и рекреативаца, који их користе

2.4.1.3	Изградња и побољшање квалитета спортских терена и објеката на територији општине (Изградња тениских терена, уређење фудбалских и игралишта за мале спортове, свлационица, ...)	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу, Министарство омладине и спорта, донатори	2019	7.000.000	Број обухваћених терена и објеката, број спортиста и рекреативаца
2.4.1.4	Побољшање услова за развој рекреативног спорта (Изградња трим стаза, аква парка,...)	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу, Министарство омладине и спорта, донатори, ЈПП	2018	100.000.000	Број изграђених објеката, број рекреативаца
2.4.1.5	Стварање услова за развој спорта особа са посебним потребама (прилагођавање терена, ангажовање стручњака, организација такмичења,...)	Општина Дољевац, ЈП Дирекција за изградњу, Министарство омладине и спорта, донатори, НВО, Министарство рада социјалне политике и запошљавања	континуи рано	3.000.000	Број обухваћених особа са посебним потребама
2.4.1.6	Спречавање насиља и промоција фер-плеја (увођење годишње награде за фер-плеј,...)	Општина, школе, ССОД	континуи рано	500.000	Број награђених / % смањења изгреда на спортским теренима и догађајима
2.4.2. Програм: Подршка развоју културе					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
2.4.2.1	Промовисање, унапређење организација локалних манифестација, као основ очувања културног наслеђа, традиције и обичаја	Општина Дољевац, Јавна библиотека, Министарство културе, НВО, донатори	континуи рано	3.000.000	Број одржаних манифестација, учесника, гостију
2.4.2.2	Израда електронског каталога књига у оквиру званичног сајта Јавне библиотеке	Општина Дољевац, Јавна библиотека, Министарство културе, донатори	2016	500.000	Број регистрованих online корисника

2.4.2.3	Организација службе доставе књига на кућну адресу за особе са посебним потребама (набавка возила и обука достављача). – „Мобилна библиотека“	Општина Дољевац, Јавна библиотека, Министарство културе, донатори	2017	3.000.000	Број достављених књига
2.4.2.4	Реконструкција и доградња објекта Јавне библиотеке и домова-културе у општини Дољевац.	Општина Дољевац, Јавна библиотека, Министарство културе, донатори, ЈП Дирекција	2023	30.000.000	Број реконструисаних и дограђених обеката
2.4.2.5	Организација културно-спортских догађаја у време ђачких распуста (биоскоп, представе, такмичења,..)	Општина Дољевац, Јавна библиотека, ССОД, Министарство културе, НВО, донатори	континуирано	3.000.000	Број организованих представа, учесника, гостију

3. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ					Степен приоритета (висок)
МЕРА - УСПОСТАВЉАЊЕ ИНСТРУМЕНАТА ЗА ПОБОЉШАЊА УСЛОВА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И КОРИШЋЕЊА ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ					
3.1. Стратешки циљ: Стварање предуслова за заштиту животне средине					
3.1.1. Програм: Унапређење рада општинске администрације као подршка заштити животне средине					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
3.1.1.1	Едукације запослених радника локалне самоуправе и јавних предузећа и њихово оспособљавање за доношење краткорочних и средњорочних планова и програма за заштиту животне средине и заштиту и одбрану од елементарних непогода и поступање у другим ванредним ситуацијама	Општина Доњевац, МУП, Министарство енергетике развоја и заштите животне средине,	континуирано	1.000.000	Број оспособљених радника
3.1.1.2	Усвајање и имплементација општинских аката битних за заштиту животне средине (Локалног и Регионалног плана управљања отпадом, Претходне студије оправданости са Генералним пројектом прикупљања, канализација и третмана отпадних вода на територији општине, Процену угрожености и План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, доношење ПДР-а битних за заштиту животне средине...)	Општина, ресорна Министарства, НВО	континуирано	5.000.000	Број усвојених аката, спроведених активности

3.1.1.3	Израда пројектно-техничке документације за изградњу регионалне депоније на територији општине, постројења за пречишћавање отпадних вода и др. Објекта битних за заштиту животне средине	Општина, град Ниш, ЈП и ЈКП, Министарства РС, донатори	2016	10.000.000	Број урађених ПТД-а, издатих грађевинских дозвола
3.1.1.4	Вршење редовних мониторинга воде, ваздуха, земљишта и буке, обавештавање о резултатима мерења и давање препорука	Општина, Министарства РС, институти	континуи рано	2.000.000	Број мониторинга, издатих обавештења и препорука, предузетих мера, квалитет животне средине
3.1.1.5	Увођење енергетске ефикасности у јавној расвети и јавним објектима	Општина, јавна предузећа, Министарства РС, НВО	континуи рано	25.000.000	% остварених уштеда, број обухваћених објеката...
3.1.1.6	Израда мапе загађивача на територији Општине	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори, Консултанске компаније	2017	300.000	Израђена мапа
3.1.1.7	Израда елабората за покретања поступка за стављање под заштиту појединих области на територији општине	Општина Дољевац, Консултанске компаније	2017	300.000	Израђен елаборат
3.1.1.8	Спровођење Програма смањења популације паса луталица	Општина Дољевац, азил за псе и депонија поред Новог гробља, ЈКП Дољевац	континуи рано	5.000.000	Смањен број напада паса луталица
3.1.1.9	Набавка опреме и наставних средстава за потребе едукација предшколске и школске деце у области заштите животне средине	Општина Дољевац, Основна школа, Министарство за омалдину и спорт, донатори	континуи рано	500.000	Количина набављене опреме

3.1.1.10	Развој еколошког волонтеризма код омладине	Општина Дољевац, Министарства РС, школе, ПУ, ЈКП, донатори	континуи рано	500.000	Број волонтера
3.1.1.11	Развијање свести и одговорност грађана према животној средини (увођење „Зеленог телефона“, кажњавање загађивача, ...)	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине	континуи рано	500.000	Број одржаних трибина, број позива/пријава, кажњених
3.1.2 Програм: Заштита водотокова и изворишта					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
3.1.2.1	Заштита и уређење водотокова I и II реда	Општина Дољевац, МПШВ, ЈП Дирекција, ЈКП Дољевац, донатори	континуи рано	25.000.000	Количина отпада у речним токовима Број поплава
3.1.2.2	Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода	Општина Дољевац, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, ЈП Дирекција, ЈКП Дољевац, донатори	2023	100.000.000	Ниво загађености река, земљи ишта / % обухваћених испуста
3.1.2.3	Побољшање квалитета воде за пиће, изворишта и природних површинских вода,	Општина Дољевац, Министарства РС, ЈП, ЈКП,...	континуи рано	1.500.000	Смањен број оболелих од бубрежних болести, смањена концентрација штетних материја

3.2. Стратешки циљ: Заштита земљишта

3.2.1. Програм: Заштита од деградације и промене намене земљишта, као и уређење пољопривредног земљишта

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
3.2.1.1	Примена мера заштите пољопривредног земљишта од деградације (спречавање неконтролисаног коришћења пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, неконтролисаног одлагања отпада,...)	Општина Дољевац, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде,	континуирано	1.500.000	Смањење површина деградираног земљишта
3.2.1.2	Побољшање квалитета земљишта	Општина Дољевац, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде,	континуирано	1.500.000	Повећање приноса засађених култура
3.2.1.3	Успостављање задуживања и наплате екстра пореза на необрађено пољопривредно земљиште	Општина Дољевац, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде,	континуирано	1.500.000	Повећање површине обрађеног пољопривредног земљишта
3.2.1.4	Повећавање свести локалне заједнице о значају спречавања загађивања земљишта	Општина Дољевац, Министарства РС, НВО, донатори	континуирано	500.000	Број одржаних трибина и јавних акција

3.2.2. Програм: Рекултивисање деградираног земљишта

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
3.2.2.1	Уређење комплекса Малошких бара и рекултивисање деградираног земљишта у приобаљу Јужне Мораве у циљу развоја ловног, риболовног и АКВА туризма	Општина Дољевац, ЈП Дирекција, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, донатори	2023	50.000.000	Површина рекултивисаног земљишта, број туриста

3.2.2.3	Повећање нивоа пошумљености оголелих површина у вишим деловима општине	Општина Дољевац, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, НВО	континуирано	1.500.000	Површина под новим засадама шуме
3.2.2.3	Рекултивисање пољопривредног земљишта у јавној својини	Општина Дољевац, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде	2021	2.000.000	Површина рекултивисаног земљишта
3.3. Стратешки циљ: Заштита ваздуха и повећање производње и коришћења енергије из обновљивих извора					
3.3.1. Програм: Унапређење знања и подстицајне мере за производњу обновљивих извора енергије					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
3.3.1.1	Едукација становништва о потреби рационалније потрошње воде за пиће и електричне енергије и других ресурса путем медијске кампање, јавних трибина, округлих столова	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, ЈКП Дољевац, донатори, консултанске компаније	континуирано	1.500.000	Број едукација /едукованих
3.3.1.2	Едукација становништва о могућностима удруживања у производњи сировина и набавци опреме за производњу енергената и енергије из обновљивих извора	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори, Консултанске компаније	континуирано	1.500.000	Број едукација /едукованих
3.3.1.3	Формирање примера коришћења алтернативних извора енергије	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори, ЈПП	2015	5.000.000	Сprovedен огледни пример

3.4. Стратешки циљ: Рециклажа					
3.4.1. Програм: Успостављање организованог система рециклаже и подстицање искоришћења отпада					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ и извори финансирања	Индикатори
3.4.1.1	Едукација становништва о потреби рециклаже и подстицање селекције и искоришћења отпада	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори	континуи рано	1.500.000	Број едукованих становника
3.4.1.2	Увођење "Зеленог Телефона", са циљем да спречи непрописно одлагање смећа и сваки примећени облик загађења животне средине и паркирање на зеленим површинама,	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори	континуи рано	1.500.000	Број примљених позива
3.4.1.3	Управљање електронским отпадом	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори	континуи рано	1.500.000	Склопљен уговор са фирмом задуженом за третман електроског отпада
3.4.1.4	Набавка контејнера за сортирање отпада из домаћинства и код других корисника	Општина Дољевац, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, донатори, ЈКП, ЈПП	2018	5.000.000	Број набављених контејнера

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Имајући у виду да свака стратегија и њен акциони план подлежу контроли и вредновању, Пројектни тим је предвидео да ће се у овој стратегији, овом њеном делу посветити посебна пажња. У ту сврху, општина Дољевац ће именовати тело које ће изградити посебан план за мониторинг и евалуацију, који ће обавезно садржати следеће елементе:

- Именована лица/тело за праћење реализације пројеката
- Временски план мониторинга
- Именована лица/тело за евалуацију
- Дефинисани термини за евалуацију

Именовано тело ће радити анализу реализованих пројеката и њихових ефеката, са посебним освртом на евентуалне препреке у реализацији и давати смернице за усклађивање акционог плана са већ урађеним.

Стратешки документ садржи укупан број од 138 пројеката, чија укупна вредност оквирно износи 2.581.750.000,00 динара.

АНЕКС